

”Ensin häät ja sitten jättipotti Singaporessa” - naisurheilijoiden
representaatioita *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla 2016

Linda Maria Sofia Ruutu
Helsingin yliopisto
Humanistinen tiedekunta
Sukupuolentutkimus
Pro gradu -tutkielma
Ohjaaja: Tuija Pulkkinen
Elokuu 2017

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos	
Tekijä – Författare – Author Linda Maria Sofia Ruutu			
Työn nimi – Arbetets titel – Title ”Ensin häät ja sitten jättipotti Singaporessa” – naisurheilijoiden representaatioita <i>Helsingin Sanomien</i> urheilusivuilla 2016			
Oppiaine – Läroämne – Subject Sukupuolentutkimus			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu	Aika – Datum – Month and year Elokuu 2017	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 73	
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tutkielma tarkastelee naisurheilijoiden representaatioita Helsingin Sanomien urheilusivuilla. Tavoitteena on selvittää, minkälaista tietoa naisurheilijoista, ja urheilusta ylipäänsä, tuotetaan Helsingin Sanomien urheilusivuilla. Tutkielman päähuomio on naisurheilijoita käsittelevissä otsikoissa. Lehtiotsikot ovat välittömästi lukijan havaittavissa, joten niillä on merkittävä rooli lukijalle syntyvän kokonaiskuvan rakentumisessa.</p> <p>Lisäksi tutkimus selvittää, kuinka paljon naisten urheilusta kirjoitetaan miesten urheiluun verrattuna tutkimusjakson aikana. Tutkielman määrällisen osuuden aineisto koostuu vuoden 2016 elo-, syys- ja lokakuun Helsingin Sanomien urheilusivuista. Laadullisen osuuden aineistoon sisältyy näiden kolmen kuukauden lisäksi marraskuun ensimmäisen kymmenen päivän urheilusivut.</p> <p>Naisten urheilua käsittelevien juttujen määrää tarkastellaan Rion olympialaisten aikana, ja tätä määrää verrataan muuna aikana julkaistavien naisurheilua koskevien juttujen määrään. Tarkoituksena on selvittää, milloin naisten urheilua pidetään uutisoinnin arvoisena.</p> <p>Tutkimus sijoittuu feministisen urheilututkimuksen kenttään. Tärkein tutkimusta ohjaava teoria on ajatus representaatioiden todellisuutta tuottavasta luonteesta. Naisurheilijoiden representaatioita tutkimalla tarkastellaan, minkälaista todellisuutta (nais)urheilusta rakennetaan. Naisurheilijoiden representaatioiden tarkastelun tutkimusmenetelmänä sovelletaan diskurssianalyysiä. Sen avulla tutkitaan, millaisia merkityksiä naisurheilijoista herätetään Helsingin Sanomien urheilusivuilla.</p> <p>Tutkimus osoittaa miesten urheilun ylivoimaisen määrällisen dominanssin Helsingin Sanomien urheilusivuilla. Poikkeuksen muodostaa Rion olympialaisten ympärille sijoittuva aika, jolloin olympialaisissa kilpailevat naisurheilijat ovat näkyvästi esillä Helsingin Sanomissa.</p> <p>Laadullinen analyysi osoittaa, että Helsingin Sanomien luomat representaatiot naisurheilijoista ovat moninaisia. Yhtäältä naisurheilija representoidaan ensisijaisesti äitinä tai vaimona, toisaalta ammattiurheilijana. Aiempien tutkimusten perusteella tutkielmassa kiinnitetään erityistä huomiota naisurheilijoita käsitteleviin otsikoihin, joissa korostetaan urheilijan perhesiteitä, ulkonäköä tai muuta ulkourheilullista asiaa. Otsikot ryhmitellään kategorioihin ”naisurheilija perheenjäsenenä”, ”naisurheilijan ulkonäön korostaminen”, ”muun ulkourheilullisen asian korostaminen”, ”neutraali uutisointi” ja ”voimaannuttava/innostunut uutisointi”. Tulokset toisaalta vahvistavat aiempien tutkimusten toteamaa kaavaa (Hargreaves 1994, Pirinen 2006), että usein naisurheilijoista kirjoitettaessa korostetaan ulkourheilullisia asioita, ja toisaalta osoittavat myös, että on tapahtunut muutosta esimerkiksi Pirisen (2006) sekä Cookyn ja Messnerin (2015) havaitseman törkeän vähättelyn osalta.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Mediaurheilu, diskurssianalyysi, Helsingin Sanomat, naisurheilija, representaatio, feministinen urheilututkimus			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Keskustakampuksen kirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Tutkimuksen teoriatausta ja menetelmä.....	9
2.1. Feministinen mediaurheilun tutkimus	9
2.2. Media ja representaatioiden konstruktivisuus	15
2.3. Diskurssianalyysi representaatioiden tutkimisen välineenä	19
3. Aineisto	21
3.1. <i>Helsingin Sanomat</i> ja otsikot	21
3.2. Aineiston käsittely	23
4. Urheilu-uutisten määrällinen analyysi	25
5. Representaatioiden laadullinen analyysi – mitä urheiluotsikoissa sanotaan naisurheilijoista?	32
5.1. Naisurheilija perheenjäsenenä	33
5.2. Naisurheilijan ulkonäön korostaminen	37
5.3. Muun ulkourheilullisen asian korostaminen	41
5.4. Neutraali uutisointi	45
5.5. Innostunut/voimaannuttava uutisointi.....	49
5.6. Koonti naisurheilijoiden representaatioista.....	52
6. Lopuksi	55
7. Kirjallisuus.....	60
8. Liitteet	64

1. Johdanto

Urheilu on yksi niistä yhteiskunnan alueista, jossa sukupuolten välinen epätasa-arvo on yhä erityisen räikeää. Sukupuolten välinen epätasa-arvo urheilumaailmassa pitää sisällään avointa seksismiä, naisurheilun vähättelyä ja hienovaraisempaa sukupuoleen perustuvaa epätasa-arvoista kohtelua. Tutkielmani aluksi esitän muutaman tuoreen esimerkin sukupuoleen perustuvasta eriarvoisesta kohtelusta ja suoranaisestä sovinismista sekä Suomesta että ulkomailta. Tarkoitukseni ei ole antaa kattavaa kuvausta urheilussa ilmenevästä epätasa-arvosta, vaan tarjota muutama havainnollistava esimerkki tästä maailmanlaajuisesta ilmiöstä.

Ensimmäinen esimerkkini silmiinpistävästä naisurheilun vähättelystä on *Helsingin Sanomien* mielipidepalstalla helmikuussa 2016 (HS 16.2.2016) julkaistu urheiluhistoroitsija Hannu Eklundin teksti, jossa hän toteaa naisurheilijoiden valittavan arvostuksen puutetta, ”vaikka miehet ovat kauttaaltaan parempia”. Eklund esittää miesten urheilun kiinnostavan enemmän, ja perustelee tätä eroilla jääkiekon katsojaluvuissa miesten ja naisten peleissä. Eklund viittaa myös evoluutioon ja väittää miesten olevan kilpailuhenkisiä ja naisten perhekeskeisiä. Hän päättää mielipidekirjoituksensa lauseella: ”Jos naiset urheilevat, he nauttivat enemmän pehmeistä arvoista kuin ennätyksistä ja vastustajan nujertamisesta.” (Eklund 2016)

Eklundin teksti on selkeästi sovinistinen ja huonosti argumentoitu. Nostan sen kuitenkin esille kahdesta syystä. Ensinnäkin siksi, että Eklund käyttää tekstissään argumentteja, joita usein käytetään naisten urheilun vähättelyyn. Esimerkiksi on totta, että keskimäärin huipputasoinen miesurheilija on huipputasoinen naisurheilijaa voimakkaampi ja nopeampi. Tällä ei kuitenkaan tarvitse olla ratkaisevaa merkitystä urheilun arvostuksen kannalta, sillä absoluuttinen tulos ei juurikaan vaikuta urheilun kiinnostavuuteen. Urheilun tekee viihdyttäväksi kilpailuasetelma urheilijoiden ja joukkueiden välillä sekä suoritusten taitavuus, ja näitä asioita nähdään urheilussa sukupuoleen katsomatta. Miesten urheilun kiinnostavuudesta kirjoittaessaan Eklund mainitsee korkeammat katsojaluvut, puhumatta lainkaan siitä, miten niihin vaikuttavat medianäkyvyys ja mainonta.

Toiseksi, huomionarvoista on, että *Helsingin Sanomat* julkaisi Eklundin kirjoituksen. Vaikka teksti julkaistiin mielipideosastolla, tämän sovinnistisen tekstin julkaiseminen *Helsingin Sanomilta* on arvovalinta. Kun tekstin on kirjoittanut urheiluhistoroitsija, se voidaan myös tulkita asiantuntijalausunnoksi, joka tekee entistä merkittävämmäksi sen, että *Helsingin Sanomat* päätti antaa palstatilaa näin avoimesti naisia vähättelevälle ”asiantuntijalle”. Kun tässä tutkielmassa tarkastelen *Helsingin Sanomien* urheilusivuja ja sitä, minkälaisia representaatioita naisurheilijoista rakennetaan, minua kiinnostaa juuri se, minkälaisia arvovalintoja *Helsingin Sanomat* tekee naisurheilijoita käsittelevissä teksteissään.

Englannin jalkapalloliitto tarjoaa toisen tuoreen esimerkin avoimesta seksismistä. Englanti sijoittui kolmanneksi vuoden 2015 jalkapallon maailmanmestaruuskilpailuissa, mikä oli maan paras tulos vuosikymmeniin, kun mukaan lasketaan miesten ja naisten MM-turnaukset. Joukkueen palatessa kotiin Englannin jalkapalloliitto FA ”onnitteli” maajoukkuetta seuraavalla twiitillä: “Our Lionesses go back to being mothers, partners and daughters today, but they have taken on another title – heroes” (The Guardian, 2015). Vapaasti käännettynä twiitti kuuluu: ”Tänään meidän leijonattaremmme palaavat äideiksi, kumppaneiksi ja tyttäriksi, mutta he ovat saavuttaneet uuden arvonimen – sankarit”. Twiittiä muokattiin nopeasti sen herättämän kritiikin jälkeen, mutta jo twiitin julkaiseminen paljastaa vähättelevän asenteen naisten urheilua kohtaan. Twiitti antaa ymmärtää, etteivät Englannin jalkapallomaajoukkueen pelaajat olisi pääasiassa urheilijoita arkielämässään, vaan heidän oikea työnsä olisi olla äitejä, kumppaneita ja tyttäriä. Tämä sivuuttaa pelaajien valtavan työpanoksen hienon tuloksen saavuttamiseksi ja nostaa esille urheiluun liittymättömiä seikkoja. Olisi hyvin vaikea kuvitella Englannin jalkapalloliiton ”onnittelevan” Englannin miesten jalkapallomaajoukkueen pelaajia vastaavalla twiitillä, mikäli he suoriutuisivat turnauksestaan yhtä mallikkaasti.

Tuloerot ovat yksi huomattavimmista ja konkreettisimmista tavoista, joilla epätasa-arvo ilmenee urheilussa. Yleisesti urheilijat, jotka kilpailevat naisten joukkueissa ja sarjoissa ansaitsevat huomattavasti vähemmän kuin urheilijat, jotka kilpailevat miesten

joukkueissa ja sarjoissa. Usein tämä perustellaan väitteellä, että miesten urheilu kasvattaa suuremmat tuotot, ja näin ollen tuloerot urheilijoiden kesken olisivat oikeutettuja. Tämä näkökulma ei kuitenkaan huomioi sitä, kuinka paljon enemmän miesten urheiluun investoidaan. Tosin tuloerot ovat nähtävissä silloinkin, kun tuotot ovat saman suuruisia. Keväällä 2016 Yhdysvaltain naisten jalkapallomaajoukkue haastoi Yhdysvaltain jalkapalloliiton oikeuteen sukupuoleen perustuvien palkkaerojen vuoksi. Yhdysvaltain naisten maajoukkueen pelaajille maksettiin jalkapalloliiton toimesta noin neljäsosa siitä määrästä, joka maksettiin Yhdysvaltain miesten jalkapallomaajoukkueen pelaajille. Näin tapahtui siitä huolimatta, että Yhdysvaltain naisten jalkapallomaajoukkue on miesten maajoukkuetta selkeästi menestyksekkäämpi oltuaan sekä hallitseva maailmanmestari että olympiavoittaja. Lisäksi Yhdysvaltain naisten maajoukkue ansaitsee jalkapalloliitolleen valtavia tuloja kestopäilyksensä ja säännöllisen medianäkyvyytensä vuoksi. (ESPN 2016)

Medianäkyvyydellä on suuri vaikutus urheilijan tuloihin ja medianäkyvyyden räikeä sukupuolittuneisuus onkin huomattava ulottuvuus, jolla epätasa-arvo ilmenee urheilussa. Cheryl Cookyn ja Michael Messnerin 25 vuotta kattava tutkimus television urheiluohjelmista paljastaa merkittävän eron miesten ja naisten urheilun tarjonnassa. Cookyn ja Messnerin mukaan naisten urheilu on marginaalisesti esillä miesten urheiluun verrattuna (2015). Lisäksi sitä kuvataan pääasiassa tylsällä ja viileän asiallisella tavalla, kun taas miesten urheilu nauttii innostavasta ja jännittävstä tarjonnasta (2015: 15). Cookyn ja Messnerin tutkimus sijoittuu Yhdysvaltoihin, mutta heidän havaitsema kaava on nähtävillä myös Suomessa. Pelkästään vilkaisemalla television tai lehtien urheilu-uutisia huomaa, että miesten urheilu on naisten urheilua paljon kattavammin esillä Suomenkin medioissa. Miesten urheilusta myös puhutaan huomattavasti innostavammalla tavalla kuin naisten urheilusta. Hyvän esimerkin tarjoaa YLE:n panos kesän 2016 miesten jalkapallon EM-kisoissa. Kuten edeltäviäkin miesten jalkapallon arvoturnauksia, 2016 EM-kisoja edelsi kuukausien ennakkospekulointia, odotuksia ja jännitystä nostattavia ohjelmia sekä analyysiä joukkueista ja pelaajista. Itse turnauksen aikana YLE:ltä nähtiin huikea panos pelien näyttämisen, kisastudioiden, analyysien ja oheismateriaalin suhteen. Vastaavaa mediapanosta ei nähdä koskaan naisten kilpailujen

yhteydessä. Mediaurheilu, eli ”tiedotusvälineiden esittämä urheilu” (Pirinen 2006: 9), onkin äärimmäisen sukupuolittunutta ja tämä vahva sukupuolittuneisuus on todettu selkeästi sekä suomalaisissa että kansainvälisissä tutkimuksissa (Pirinen 2006; Hargreaves & Anderson 2014; Bruce et al. 2010).

Tämä tutkielma tarkastelee naisurheilijoiden representaatioita *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Tutkimuskohteinani ovat sekä representaatioiden määrä että laatu. Tutkimukseni sisältää analyysin siitä, kuinka suuri osa *Helsingin Sanomien* urheilusivujen jutuista sinä runsaan kolmen kuukauden tutkimusjakson aikana, jonka tutkimukseni kattaa, käsittelee naisten urheilua. Vielä tärkeämpi ulottuvuus tutkimustani on analyysi siitä, millä tavalla naisurheilijoista tuon jakson aikana kirjoitetaan ja minkälaisia asioita nostetaan esille niissä teksteissä, jotka ovat välittömimmin lukijalle näkyvillä.

Keskityn naisten urheilun representaatioita laadullisesti tarkastellessani *Helsingin Sanomien* urheilusivujen otsikoihin. Vakiintuneen sanomalehtikäytännön mukaan otsikon tulee kertoa olennainen ja sen on oltava lyhyt (Pietikäinen ja Mäntynen 2009: 43). Olenkin valinnut otsikot tutkimuskohteeksi juuri siksi, että ne paljastavat, mikä on *Helsingin Sanomien* mielestä oleellista naisurheilijoista puhuttaessa. Urheilusivuillaan *Helsingin Sanomat* luo käsityksiä siitä, minkälaista urheilu on, mitkä asiat ovat siinä olennaisia ja ketkä urheilevat.

Olen tutkinut *Helsingin Sanomien* urheilu-uutisia vuoden 2016 elo-, syys- ja lokakuulta, sekä osittain marraskuulta. Elokuuta pidin otollisena aikana aloittaa tutkimus, koska Rion olympialaiset ajoituivat tähän kuukauteen. Jennifer Hargreavesin ja Eric Andersonin mukaan miesten urheilutapahtumat ovat jatkuvasti kattavasti edustettuina mediassa, kun taas naisten urheilutapahtumia media huomioi vain marginaalisesti lukuun ottamatta harvinaisia ”megatapahtumia” (2014: 443). Halusin koetella tätä hypoteesia omassa aineistossani. Siksi tarkastelenkin naisten urheilusta kirjoitettavien juttujen kokonaismäärän lisäksi myös sitä, onko tämä Hargreavesin ja Andersonin kuvaama ilmiö megatapahtumien vaikutuksesta havaittavissa myös *Helsingin Sanomissa*.

Vaikka olen ottanut tutkimukseeni mukaan myös määrällisen aspektin, päähuomioni on laadullisessa analyysissä. Kvantitatiivista menetelmää käyttämällä selvitän, kuinka paljon naisten urheilu on esillä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Tämä antaa osviittaa siitä, minkälaisen vaikutelman lukija saa urheilusivuja katsellessaan. Se, kuinka paljon miesten ja naisten urheilu on esillä mediassa luo käsityksiä sekä sukupuolista että siitä, minkälaista ja kenen harjoittamaa urheilu on. Määrällinen tutkimus paljastaa representaatioiden yleisyyden, mutta vielä enemmän minua kiinnostaa se, *miten* naisurheilijoita representoidaan. Tukeudun diskurssianalyysiin tarkastellessani niitä tutkimusjaksolleni sijoittuvia urheiluotsikoita, jotka käsittelevät naisurheilijoita. On merkittävää mielikuvien luomisen kannalta, millä tavalla naisurheilijoista puhutaan silloin, kun he ovat esillä.

Tärkein tutkimustani ohjaava teoreettinen lähtökohta on ajatus representaatioiden konstruktivisuudesta. Tämän teorian mukaan representaatiot ovat ”tuottava osa todellisuutta” (Rossi 2015: 80). Teoria representaatioiden konstruktivisuudesta huomioi kielen sosiaalisen ulottuvuuden – luomme tai konstruomme merkityksiä käyttämällä representoivia käsitteitä ja merkkejä (Hall 1997: 25). *Helsingin Sanomien* urheilu-uutisten tapauksessa lehden tuottamat representaatiot naisurheilusta ja naisurheilijoista rakentavat käsityksiä näistä representoinnin kohteista. Representaatioiden konstruktivistisen luonteen vuoksi on helppo käsittää, että medialla on suuri vaikutusvalta sen suhteen, minkälaista todellisuutta se luo representoimistaan kohteista.

Suurin osa käyttämästäni käsitteistä on helposti ymmärrettävissä. Otan tässä esille muutaman keskeisen käsitteen, jotka on olennaista ymmärtää oikein. Käytän tutkielmassani termiä ”naisurheilija” viittaamaan niihin urheilijoihin, jotka kilpailevat naisten sarjoissa ja/tai on luokiteltu naisiksi urheilun järjestäjien sukupuoliluokitteluissa. En ota kantaa urheilijoiden kokemaan sukupuoleen enkä väitä, että kaikki urheilijat, jotka on kategorisoitu naisurheilijoiksi, kokisivat omaa sukupuoltaan naiseksi. Käytän termiä ”naisurheilu” viittaamaan urheiluun, joka tapahtuu sarjoissa, jotka on luokiteltu naisten sarjoiksi kilpailunjärjestäjän toimesta.

Termillä ”miesurheilija” viitataan niihin urheilijoihin, jotka kilpailevat miesten sarjoissa ja/tai on luokiteltu miehiksi urheilun järjestäjien sukupuoliluokitteluissa. En ota kantaa urheilijoiden kokemaan sukupuoleen enkä väitä, että kaikki urheilijat, jotka on kategorisoitu miesurheilijoiksi, kokisivat omaa sukupuoltaan mieheksi. Käytän termiä ”miesurheilu” viittaamaan urheiluun, joka tapahtuu sarjoissa, jotka on luokiteltu miesten sarjoiksi kilpailunjärjestäjän toimesta.

Tutkimuskysymyksiäni ovat:

1. Kuinka paljon naisten urheilusta kirjoitetaan miesten urheiluun verrattuna *Helsingin Sanomissa*? Minkälaisissa tilanteissa naisten urheilu on tavallista laajemmin esillä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla? Milloin *Helsingin Sanomat* pitää naisten urheilua tarpeeksi merkittävänä uutisoitavana?
2. Miten naiset representoidaan *Helsingin Sanomien* urheilusivujen otsikoissa? Minkälainen kuva naisurheilusta välittyy lukijalle niiden representaatioiden kautta, jotka ovat välittömämmin näkyvillä? Mitä asioita naisista nostetaan esille otsikoiden tasolla?
3. Minkälaisia representaatioita naisurheilijoista *Helsingin Sanomat* tuottaa? Millaista tietoa urheilusta ylipäänsä, ja naisurheilijoista erityisesti, *Helsingin Sanomat* rakentaa urheilusivuillaan?

Aiempien tutkimusten perusteella hypoteesini ensimmäiseen kysymykseen on, että määrällisesti naisten ja miesten urheilun uutisoinnissa on suuri ero lukuun ottamatta olympialaisten aikaa, jolloin oletan uutisoinnin olevan tavanomaista tasa-arvoisempaa.

Aiempi tutkimus USA:ssa (Cooky & Messner 2015) on todennut, että aiempaan verrattuna epäkunnioittava tapa käsitellä naisten urheilua on vähentynyt. Olettaisin saman tapahtuneen suomalaisessakin mediassa, joten lähtiessäni tutkimukseen hypoteesinani on

ollut, että vuonna 2016 tutkimusjaksoni aikana *Helsingin Sanomat* tuottaa pääasiassa 'kunnioittavia' representaatioita naisurheilijoista. Yhtäältä tämä tarkoittaa sitä, ettei urheilijaa tai hänen suorituksiaan vähätellä. Kunnioittavalla representaatiolla tarkoitan myös sitä, että urheilusivuilla julkaistavissa naisurheilijoita käsittelevissä otsikoissa päähuomio on urheilussa ja representaatiot naisurheilijoista rakennetaan ensisijaisesti urheilun kautta. Urheilijan urheiluutta ei trivialisoida kiinnittämällä ensisijaisesti huomiota esimerkiksi urheilijan perhesiteisiin tai ulkonäköön.

Tutkimusta aloittaessani hypoteesinani on ollut, että naisurheilijoiden representoinnissa on tapahtunut edistystä verrattuna aikaisempaan suomalaiseen tutkimukseen (Pirinen 2006). Oletan *Helsingin Sanomien* urheilu-uutisoinnin olevan määrällisesti miesvaltaista, mutta laadullisesti tasavertaisempaa kuin Pirisen käyttämässä aineistossa, joka sijoittuu 1950-, 1960-, 1970-, 1980- ja 1990-luvuille (2006: 26). Toisin sanoen, hypoteesini tutkimuksen alkaessa on ollut, että suurin ongelma naisurheilijoiden medianäkyvyydellä on sen määrän vähyys, ei huono laatu.

Kuten usein feministisellä tutkimuksella, tälläkin tutkielmalla on poliittinen tavoite. Toiveena on edistää tasa-arvoa ylipäänsä, mutta erityisesti urheilussa. Medialla on vaikutusvaltaa mielipiteiden luojana ja mahdollisuus tarjonnallaan vahvistaa tai vastustaa epätasa-arvoista tilannetta. Median valinnoilla on konkreettisia vaikutuksia sekä naisurheilun arvostukseen ylipäänsä että materiaalisia vaikutuksia naisurheilijoiden arkeen. Medianäkyvyys vaikuttaa suoranaisesti urheilijan mahdollisiin tuloihin, joilla on puolestaan huomattava vaikutus siihen, kuinka ammattimaisesti urheilija pystyy lajiansa harjoittamaan. On suuri ero urheilijan kehittymisen kannalta, jos urheilija pystyy harjoittelemaan ja kilpailemaan ilman huolta muiden töiden teosta.

Tutkimuksen tavoitteena on vaikuttaa yhteiskuntaan laajemminkin, sillä mediaurheilun kuluttajat eivät elä eristyksessä muusta maailmasta. On merkittävää yhteiskunnalle, millä tavalla sukupuolta konstruoidaan urheilu-uutisissa, sillä se vaikuttaa ihmisten mielikuviin sukupuolista ylipäänsä. Miesten yliedustus urheilu-uutisissa rakentaa mielikuvaa urheilusta miesten osa-alueena.

Tutkimusaiheeni koskettaa itseäni läheltä, sillä olen maajoukkueason jalkapalloilija. Luen myös paljon urheilua käsitteleviä lehtijuttuja ja niiden sukupuolittuneisuus miesten urheilun eduksi on ollut huomattavaa niin kauan kuin muistan. Olen kokenut henkilökohtaisesti, kuinka urheilijalla on merkittävästi erilaiset mahdollisuudet harjoittaa ammattia sukupuolesta riippuen. Miesten urheilu nauttii huomattavasti suuremmista resursseista naisten urheiluun verrattuna ja tämä on näkynyt jokaisessa pelaamassani seurassa sekä Palloliiton tasolla maajoukkueiden eroavilla resursseilla. Suomalainen naisten jalkapallo on menestynyt kansainvälisesti huomattavasti paremmin kuin miesten jalkapallo, mutta tämä ei ole näkynyt median tarjonnassa. Naisten urheilu tuntuu olevan marginaaleissa mediassa riippumatta siitä, tuleeko menestystä vai ei. Ilman menestystä media harvoin huomioi sitä ollenkaan, ja menestyksen tullessa mediahuomio on marginaalista. Vastaavasti miesten urheilu on esillä riippumatta siitä, tuleeko menestystä vai ei. Tällaisia huomioita olen tehnyt mediaurheilusta vuosien aikana, ja minua kiinnosti tutkia aihetta tarkemmin. Sekä urheilijana että sukupuolentutkijana minulla on otollinen mahdollisuus tutkia mediaurheilun sukupuolittuneisuutta.

Tämä tutkielma jakautuu kuuteen lukuun. Johdantoa seuraavassa luvussa selostan tutkimukseni teoriataustaa ja käyttämäni menetelmää. Tutkimukseni sijoittuu feministisen urheilututkimuksen kenttään ja tukeudun diskurssianalyysin tarkastellessani *Helsingin Sanomien* julkaisemia representaatioita naisurheilijoista. Kolmannessa luvussa esittelen aineistoa ja sen käsittelyä. Neljännessä luvussa siirryn analysoimaan tutkimuksen määrällistä osuutta. Tässä luvussa käy ilmi naisten urheilun marginaalinen palstatila miesten urheiluun verrattuna ja olympialaisten vaikutus naisurheilun näkyvyyteen. Viidennessä luvussa analysoin, minkälaisia representaatioita naisurheilijoista *Helsingin Sanomat* rakentaa urheilusivujensa otsikoissa. Tämä luku jakautuu kuuteen alalukuun, joissa analysoin naisurheilijoiden representaatioita tekemieni ryhmittelyjen perusteella. Viimeisessä luvussa selostan tutkielmani johtopäätöksiä ja pohdin, mitä merkitystä tämän tutkimuksen tuottamilla tuloksilla on.

2. Tutkimuksen teoriatausta ja menetelmä

2.1. Feministinen mediaurheilun tutkimus

Mediatutkija Pamela Creedonin mukaan urheilu on ilmaisu sosiokulttuurisesta systeemistä, jonka puitteissa urheilu tapahtuu. Lisäksi urheilu heijastaa yhteiskunnan arvoja ja rituaaleja. (Creedon 1994: 3-4) Creedon kuvailee urheilua yhteiskunnan sukupuolittuneiden käsitysten ”mikrokosmiksi” ja väittää, että urheilu toimii metaforana kulttuurin sukupuolittuneille arvoille (1994: 4-5). Vaikkakin Creedon sijoittaa tutkimuksensa Yhdysvaltoihin, ovat hänen ajatuksensa hyödynnettävissä laajemminkin. Urheilun tutkimisen yhteiskunnallisen arvon huomaa, mikäli ajatellaan, että urheilu ilmaisee yhteiskunnassa esiintyviä arvoja ja sukupuolittuneita käsityksiä.

Tutkimukseni sijoittuu feministisen urheilututkimuksen kenttään. Feministisen urheilututkimuksen tavoitteena on ollut parantaa naisten asemaa urheilussa tekemällä näkyväksi urheilussa ilmenevää epätasa-arvoa (Hargreaves & Anderson 2014). Yksi feministisen urheilututkimuksen pääkysymyksistä on ollut selvittää, kuinka urheilumaailmassa tuotetaan ja ylläpidetään miesten ensisijaisuutta ja naisten toissijaisuutta (Pirinen 2006: 17). Perinteinen urheilututkimus on ollut hyvin mieskeskeistä ja feministinen näkökulma urheilututkimukseen on tuonut esille paitsi naisten harjoittamaa urheilua, myös urheilussa esiintyviä valtarakenteita. Feministiseen urheilututkimukseen kuuluu muun muassa mediaurheilun tutkiminen, naisurheilijoiden kokemusten tutkiminen ja sukupuolen rakentumisen tutkimusta. Poststrukturalistiseen tutkimusperinteeseen nojaava feministinen urheilututkimus on, kuten feministinen tutkimus ylipäänsä, kyseenalaistanut universaalin kategorian ”naiset” ja nostanut esille, että tutkimukset ovat pääasiassa keskittyneet valkoisiin, nuoriin, keskiluokkaisiin, heteroseksuaaleihin ja vammattomiin naisiin (Pirinen 2006: 19). Feministinen urheilututkimus on poststrukturalistista teoriakeskustelua soveltaen tutkinut muun muassa sitä, miten mediaurheilussa tuotetaan sukupuolta ja miten kielellisten keinojen kautta rakennetaan miesten urheilun ensisijaisuutta ja naisten urheilun toissijaisuutta. Feminististä urheilututkimusta on ilmestynyt 1970-luvulta alkaen, vaikkakaan se ei koskaan ole ollut feministisen tutkimuksen keskiössä.

Suomessa harva tutkija on keskittynyt kattavasti feministisen urheilututkimuksen tekemiseen. Suuri osa feministisistä näkökulmasta toteutetuista mediaurheilun tutkimuksista ovat olleet opinnäytetöitä, ja esimerkiksi Riitta Pirisen laajasta tutkimuksesta on kulunut yli 10 vuotta. Tämä tutkielma tuottaa uutta tietoa mediaurheilun sukupuolittuneisuudesta yhden Suomen suurimman median osalta. Aihe on myös ajankohtainen, sillä viimeisen vuoden aikana yhteiskunnallista keskustelua naisten asemasta urheilussa on esiintynyt paljon. Esimerkiksi jalkapallovalmentaja Marianne Miettisen toimiminen YLE:n kommentaattorina miesten jalkapallon EM-kisojen aikana aiheutti suuren kohun (YLE 2016).

Mediaurheilua tutkineet Cheryl Cooky ja Michael Messner (2015) ovat toteuttaneet 25 vuotta kestäneen tutkimuksen, jossa he tutkivat Yhdysvaltain televisiossa esiintyviä urheilun ”highlights” -ohjelmia noin viiden vuoden välein. Tuorein päivitys tutkimukselle tehtiin vuonna 2014, ja muut tutkittavat vuodet ovat olleet 1989, 1993, 1999, 2004 ja 2009. Cookyn ja Messnerin tutkimuksessa on mukana valtakunnallinen urheiluohjelmien jättiläinen ESPN sekä alueellisten televisiokanavien urheiluohjelmia. Cooky ja Messner tutkivat kuinka paljon naisten urheilu on esillä näissä ohjelmissa. Lisäksi he tutkivat, millä tavalla naisten urheilua esitetään miesten urheiluun verrattuna. Heidän tuloksistaan käy ilmi suuri ero miesten ja naisten urheilun esittämisessä mediassa. Miesten urheilu on paljon laajemmin ja kattavammin esillä kuin naisten urheilu. Määrällisesti naisten urheilua esitetään marginaalisesti miesten urheiluun verrattuna. Cooky ja Messner nostavat esille, että tutkimusjaksojen aikana on ollut useita päiviä, jolloin naisten urheilusta ei puhuta lainkaan urheiluohjelmissa. He väittävät, että tämä ei johdu käytettävissä olevan ajan puutteesta, sillä urheiluohjelmissa on käsitelty täysin urheiluun kuulumattomia asioita niinä kertoina, kun naisten urheilua ei ole esitetty lainkaan. Yhtenä päivänä, jolloin naisten urheilua ei mainittu ollenkaan, erään televisiokanavan urheilu-uutisissa käytettiin 40 sekuntia keskustelemaan siitä, löytääkö koripalloilija Kendall Marshall hyvää burritoja Milwaukeeesta, jonne hän oli vastikään muuttanut (Cooky & Messner 2015: 269).

Cookyn ja Messnerin tutkimus paljastaa, että naisten urheilua itse asiassa esitettiin vähemmän viimeisen tutkimusjakson aikana kuin tutkimuksen alkuvuosien tutkimusjaksoissa. Toisaalta positiivisena puolena voi pitää sitä, että he huomasivat epäkunnioittavan tavan käsitellä naisten urheilua vähentyneen tutkimusvuosien aikana (2015: 262). Epäkunnioittavalla esittämisellä Cooky ja Messner tarkoittavat muun muassa naisurheilijoiden seksualisointia ja kommentaattoreiden laukomia vähätteleviä vitsejä naisten urheilusta. Tämä on kuitenkin laiha lohtu siihen nähden, että naisten urheilu on määrällisesti vain marginaalisesti esillä. Naisten urheilun esittämisen kokonaismäärän väheneminen ja epäkunnioittavan uutisoinnin häviäminen viittaavat siihen, että epäkunnioittava tapa esittää naisten urheilua on vähentymässä, mutta tilalle ei ole tullut lisääntyntä tarjontaa. Lisäksi silloin kun naisten urheilua esitetään Cookyn ja Messnerin tutkimissa televisio-ohjelmissa, se tehdään usein kuivalla ja tylsällä tavalla (2015: 263). Miesten urheilu esitetään dramaattisella ja innostavalla tavalla, kun puolestaan naisten urheilu mainitaan pääasiassa vain tuloksin ja kylmin faktoin.

Suomessa mediaurheilua feministisestä näkökulmasta on tutkinut Riitta Pirinen, ja hänen väitöskirjansa *Urheileva Nainen lehtiteksteissä* (2006) on yksi kattavimmista kotimaisista feministisen mediaurheilun tutkimuksista. Pirinen tutkii väitöskirjassaan sitä, miten naisten urheilemisesta kirjoitetaan lehdissä, miten naisurheilijoita representoidaan sanomalehdissä ja miten nämä representaatiot rakentavat ”Urheilevaa Naista” (2006: 5). Hän väittää, että representointitavoilla, esimerkiksi erilaisilla ilmaisutavoilla, on ”ideologisia seurauksia” (2006: 32). Toisin sanoen, representointitavoilla luodaan käsityksiä siitä, minkälaista naisten urheilu on. Esimerkiksi palstatilan puutteen kautta tapahtuvan naisurheilun marginalisoinnin ideologisenä seurauksena on Pirisen tulkinnan mukaan ”naisten toissijaisuuden tuottaminen ja vahvistaminen urheilussa” (2006: 37). Pirinen käyttää aineistonaan sanomalehtien urheilu-uutisia ja aikakauslehtien urheilujuttuja 1950-luvulta alkaen ja analysoi tutkimistaan teksteistä seuraavia asioita: mitä ilmaistaan suoraan? Mitä ilmaistaan epäsuorasti tai rivien välistä? Mitä teksteistä puuttuu, eli mitä olisi voinut olla, mutta ei näy? (2006: 31). Pirinen tutkii millaisiksi urheilijat ja urheilutapahtumat representoidaan, ja miten niiden kautta rakennetaan käsityksiä urheilusta. Tutkimuksessaan Pirinen toteaa miesten urheilun hallitsevan

urheilu-uutisten tilaa, mikä hänen tulkintansa mukaan ”vahvistaa käsitystä urheilusta miesten toiminta-alueena” (2006: 39).

Tutkimuksessaan Pirinen jaottelee analysoimansa urheilu-uutisten naisurheilijoiden representaatiot kuuteen eri kategoriaan. Nämä kategoriat ovat: ”marginalisoitu urheilija”, ”trivialisoitu urheilija”, ”hyvä ja menestyvä urheilija”, ”urheilusankari”, ”kaunotar ja groteski nainen” ja ”heteroseksualisoitu nainen” (2006: 37). Tyypillisimmiksi marginalisoinnin keinoiksi hän luettelee naisten urheilun saavuttaman vähäisen palstatilan, naisten urheilusta kertovien artikkeleiden sijainnin muualla kuin urheiluosaston ensimmäisellä sivulla ja havainnollistavien graafisten esitysten puuttumisen tai vähyyden naisten kilpailuista kertovissa artikkeleissa (2006: 38). Mikäli ajatellaan, että tiedotusvälineet antavat tilaa niille henkilöille ja tapahtumille, joita ne pitävät merkittävinä, voidaan tulkita, että tiedotusvälineet eivät pidä, tai ainakaan Pirisen tutkimusjakson aikana eivät pitäneet, naisten urheilua tärkeänä. Pirisen tutkimuksessa naisurheilun marginalisaatiolla viitataan siis etenkin urheilujuttujen määrään ja sijaintiin, ei niinkään kirjoitusten laatuun. Tilankäyttöä tutkiakseen Pirinen käytti aineistonaan *Helsingin Sanomien* yhden viikon urheilu-uutisia ajalta 7.-13.4.1997 ja *Aamulehden* julkaisemia keihäänheitosta kertovia juttuja 1996 Atlantan olympialaisten aikana (2006: 38). Pirisen tutkimusaineisto määrällisen analyysin osalta on siis melko kapea, mutta hänen tutkimustuloksensa osoittavat samaa kaavaa kuin muutkin mediaurheilua tutkineet feministiset tutkimukset – naisten urheilu on marginaalisesti esillä mediassa miesten urheiluun verrattuna.

Trivialisoidulla urheilijalla Pirinen viittaa niihin ”tekstillisiin keinoihin”, joilla naisten urheilusta tehdään koomisen tai heikkotasaisen näköistä (2006: 41). Aineistossaan, johon kuului sekä sanoma- että aikakauslehtien juttuja, hän huomasi muun muassa naisten kilpailusuoritusten, taitojen, saavutusten, ennätysten ja voittojen vähättelyä, huomion kohdistamista epäonnistumisiin, huomion kohdistamista ulkonäköön sekä aikuisten naisurheilijoiden tytöttelyä. Yhtenä esimerkkinä naisurheilijoiden taitojen vähättelystä Pirinen mainitsee *Helsingin Sanomien* jutun vuodelta 1995, jossa naisten mäkihyppäkilpailusta kerrottaessa kirjoitettiin, että ”Niillä vauhdeilla rautakankikin olisi

tullut pitkälle”. Pirisen mukaan ”naisten pitkien hyppyjen vihjattiin johtuvan pikemminkin hyppyrin antamasta vauhdista kuin naisten taidoista hypätä” (2006: 42).

Pirinen toteaa, että urheilujutut ovat moninaisia ja näin ollen hänen aineistossaan oli myös paljon artikkeleita, jotka toivat positiivisella tavalla esille naisten urheilua. Tällaiset jutut hän lajitteli kategoriaan ”hyvä ja menestyvä urheilija” tai kategoriaan ”urheilusankari”. Näissä jutuissa naisurheilijoita tai heidän suorituksiaan ei vähätelty, vaan korostettiin urheilijan suorituksen tasokkuutta. Tosin silloinkin, kun naisurheilija nostettiin urheilusankariksi, tuli urheilun mieskeskeisyys voimakkaasti esille ja urheilijaa trivialisoitiin monen uutisen voimalla. Heli Rantasen 1996 olympiakultaa seuranneet uutiset toimivat hyvänä esimerkkinä. Erään artikkelin mukaan suurin ansio Rantasen kullasta kuului valmentaja Leo Pusalle, mikä trivialisoi Rantasen toimijuutta (Pirinen 2006: 47–48). Pirisen tutkimuksen tulokset naisurheilijoiden representaatioista ovatkin ristiriitaisia. Osaltaan hänen analysoimissaan jutuissa naisurheilijat esitetään kyvykkäinä urheilijoina, mutta toisaalta hän havaitsi myös paljon naisurheilijoiden suoritusten ja saavutusten trivialisointia.

Termillä ”kaunotar ja groteski nainen” Pirinen viittaa siihen, että urheilujutuissa naisurheilijoiden ulkonäkö nostetaan esille huomattavan usein. Pirinen kirjoittaa: ”Ulkonäköä koskevien mainintojen esiintymisen on tulkittu trivialisoivan naisten urheilemista. Naisten ulkonäköön kohdistuvat kuvaukset asettavat naiset objektin paikalle ja nostavat naisten ulkonäön tärkeämmäksi kuin heidän suorituksensa ja saavutuksensa” (2006: 50). Pirinen löysi tutkimistaan jutuista, jotka sijoittuvat 1950-luvulta 1990-luvulle, säännöllisiä mainintoja naisurheilijoiden ulkonäöstä. Hän tulkitsee ulkonäkömainintojen paitsi trivialisoivan naisurheilijoita, myös ”rakentavan käsityksiä siitä, millaista ulkonäköä pidetään naisille suotavana ja millaista epäsuotavana”. Yhtenä esimerkkinä jutusta, joka ottaa kantaa naisen ulkonäön sopivuuteen, Pirinen mainitsee *Helsingin Sanomien* jutun vuodelta 1986. Siinä kirjoitetaan: ”Koska painonnosto ei nykyvalmennuksella kasvata suhteettomasti lihasmassaa, se sopii naisille. Se kiinteyttää vartaloa, mutta ei tuhoa kaikkia naisellisia piirteitä”. (2006: 51) Tällä kirjoituksella *Helsingin Sanomat* ottaa voimakkaasti kantaa siihen, miltä naisen tulisi näyttää ja

minkälaisia ominaisuuksia pidetään naisille suotavana. Tutkimusaineistonsa vedoten Pirinen toteaa, että ”naiset ovat urheillessaankin ulkonäköä arvioivien katseiden kohteita” (2006: 54). Lisäksi Pirinen kirjoittaa, että hänen tutkimissaan urheilujutuissa naisurheilijat representoidaan toistuvasti heteroseksuaalisiksi. Tällaista representaatiota tuotetaan Pirisen tutkimissa jutuissa muun muassa maininnoilla aviomiehestä tai poikaystävästä sekä ”heteroseksuaalisesti naisellisen” ulkonäön korostamisella naisurheilijoita representoitaessa (2006: 54-57).

Pirisen tutkimus sekä Cookyn ja Messnerin tutkimus tuottivat samankaltaisia tuloksia. Naisten urheilu saavuttaa huomattavasti vähemmän mediahuomiota kuin miesten urheilu silloinkin, kun naisurheilijat menestyvät. Lisäksi molemmissa tutkimuksissa huomioitiin naisurheilun tylsempi käsittelytapa miesurheiluun verrattuna. Pirisen havainnoimia räikeitä naisurheilijoiden vähättelyn keinoja eivät Cooky ja Messner enää havainneet samalla mittakaavalla tutkimuksensa viimeisimmässä päivityksessä, joka tehtiin suunnilleen kymmenen vuotta Pirisen tutkimuksen loppumisen jälkeen, tosin Pirisellä oli aineistoa 1950-luvulta alkaen. Näiden kahden tutkimuksen perusteella ei voi vetää kokonaisvaltaisia johtopäätöksiä mediaurheilun tilasta, varsinkaan kun ne sijoittuvat eri maihin. Ne antavat kuitenkin osviittaa siitä, minkälaista median raportointi on naisten urheilusta, varsinkin kun ne ovat linjassa muiden mediaurheilun tutkimusten kanssa (Bruce, Hovden & Markula 2010).

Tätä tutkielmaa varten tekemä tutkimukseni toimii jatkumona mediaurheilun feministiselle tutkimukselle ja tarjoaa päivitettyä tutkimustietoa aiheesta Suomen kontekstissa. Minua kiinnostaa tutkia, miten naisurheilijoita representoidaan yhdessä Suomen valtamedioista vuonna 2016, ja onko edelleen havaittavissa samankaltaisia marginalisoinnin ja trivialisoinnin keinoja, kuin mitä Pirinen paljasti tutkimuksellaan. Aineistoni on jossain määrin erilainen kuin Pirisen. Pirisen aineisto koostui sekä sanomaehtä aikakauslehdistä monen vuosikymmenen ajalta. Oma aineistoni on ajallisesti huomattavasti rajoitetumpi, sillä tavoitteenani on tarkastella yhden valtamedian harjoittaman mediaurheilun nykytilaa. Lisäksi sanomalehtijuttujen osalta Pirisen aineisto on määrällisesti huomattavasti pienempi kuin omani.

2.2. Media ja representaatioiden konstruktivisuus

Mediaurheilu on ollut yksi feministisen urheilututkimuksen tärkeistä tutkimuskohteista. Välittäessään ja luodessaan kulttuurista informaatiota media muotoilee miten ja mitä tiedämme urheilusta (Pedersen, Whisenant & Schneider 2003). Tämän vuoksi medialla on suuri valta sen suhteen, minkälaisia mielikuvia se luo. Murray Phillips jopa väittää, että ”riippumatta siitä mitä oikeasti tapahtuu, median tulkinta tapahtumasta määrittää ihmisten asenteita, arvoja ja havaintoja ympäröivästä maailmasta ja kulttuurista” (1997: 20). On siis erittäin merkittävää naisten urheilun arvostuksen kannalta, minkälaista kuvaa media luo urheilusta ylipäänsä ja erityisesti naisten urheilusta. Jos urheilu mielletään miesten toiminta-alueeksi, se vaikuttaa oleellisesti naisten mahdollisuuksiin urheilla ammattimaisesti. Lukuisat tutkimukset naisurheilijoiden määrästä mediaurheilussa ovatkin osoittaneet, että lukuun ottamatta olympialaisia ja siihen kokoluokaltaan verrattavia suuria urheilutapahtumia, naisten urheilu saavuttaa hyvin vähän medianäkyvyyttä (Bruce, Hovden, Markula 2010; Hargreaves & Anderson 2014).

Gaye Tuchman väittää kansalaisten sisäistävän sosiaalisen elämän oppeja valtamedian kautta (1978: 3). Tuchman käyttää termiä ”symbolic annihilation” kuvatakseen valtamedian tapaa käsitellä naisia. Termin ”symbolic annihilation” kehitti George Gerbner. Anna Mäkelä käyttää termistä suomennosta ”symbolinen häivyttäminen” (2006: 28). Gerbner kuvasi fiktiivisen maailman representaatioiden merkitsevän sosiaalista olemassaoloa, ja representaatioiden poissaolon puolestaan tarkoittavan symbolista häivyttämistä (Gerbner & Gross 1976: 182). Tuchman viittaa termillä sekä naisten näkymättömyyteen valtamediassa että niiden naisten tuomitsemiseen tai vähättelyyn, jotka ovat esillä mediassa (1978: 8) Tuchman ja Gerbner viittaavat termillä laajalti fiktiiviseen representointiin, mutta käsitteenä ”symbolinen häivyttäminen” on mielenkiintoinen myös naisurheilijoiden tutkimisen kannalta. Miesten ja naisten urheilun medianäkyvyydellä on niin suuri ero, että herää kysymys, tapahtuuko mediaurheilussa naisurheilijoiden symbolista häivyttämistä. Tämä kysymys on edelleen ajankohtainen 40 vuotta sen jälkeen, kun Tuchman käytti termiä tuodakseen esille naisten näkymättömyyden televisiossa.

Mary Jo Kane ja Susan Greendorfer (1994) väittävätkin, että naisurheilun vajavainen esittäminen ja puutteellinen representointi valtamediassa voi hyvinkin johtaa naisurheilijoiden symboliseen häivyttämiseen. Kane ja Greendorfer kirjoittavat, että media ilmaisee kenellä ja millä on arvoa kulttuurissa. Naisurheilijoiden näkymättömyydellä, toisin sanoen symbolisella häivyttämällä, media kertoo, että naisurheilijoilla on hädin tuskin lainkaan arvoa yhteiskunnassa, varsinkaan miesurheilijoihin verrattuna. (1994: 34). Vaikka Kanen ja Greendorferinkin tekstin kirjoittamisesta on kulunut yli 20 vuotta, merkittävää edistystä ei ole tapahtunut naisurheilun medianäkyvyyden kasvamisessa. Symbolisen häivyttämisen ajatus onkin kiehtova naisurheilijoiden representoinnin tutkimisessa.

Tukeudun tutkimuksessani teoriaan representaatioiden konstruktivisuudesta. Kulttuurintutkija Stuart Hallin mukaan representaatioiden, kielen ja merkitysten suhteesta on kolme pääteoriaa: heijastus-, tarkoituksellinen ja konstruktivistinen teoria (1997: 15). Heijastusteorian mukaan kieli toimii ikään kuin peilinä, joka heijastaa jo olemassa olevaa todellista merkitystä (Hall 1997: 24). Leena-Maija Rossi kiteyttää heijastusteoreettisen lähtökohdan seuraavasti: ”representaatiot, merkeillä toteutettavat esitykset – kuvat, tekstit tai ajatukset – kuvastavat todellisuutta peilin tapaan” (Rossi 2010: 267). Heijastusteoriaa on kritisoitu voimakkaasti muun muassa sen vuoksi, että se ei huomioi representaation tuottajan valintojen merkitystä (Rossi 2010: 268).

Tarkoituksellisen teorian mukaan representaatiot – puhe, teksti tai kuva – merkitsevät puhujan tai kirjoittajan tarkoittamaa asiaa (Hall 1997: 25). Tämä teoria ei huomio kielen sosiaalista aspektia, jonka konstruktivistinen ajatusmalli tiedostaa. Konstruktivistisen teorian mukaan asiat eivät merkitse itsessään mitään, vaan tuotamme merkityksiä käyttämällä symbolisia merkkejä. Konstruktivistinen teoria ei kiellä materiaalisen maailman olemassaoloa, mutta sen mukaan merkityksiä ei tuota materiaalinen todellisuus, vaan kieli. Tämän ajatusmallin mukaan kieli tuottaa merkityksiä käyttämällä olemassa olevia systeemejä representoimaan käsityksiämme. (Hall 1997: 25)

Toisin sanoen, konstruktivistisen teorian mukaan representaatiot mielletään sosiaalisten ja kulttuuristen käsitysten muokkaajiksi. Leena-Maija Rossi käyttää esimerkkinä

sukupuolista ja seksuaalisuudesta puhumisen: se, että jostakin ilmiöistä, tässä tapauksessa sukupuolesta tai seksuaalisuudesta, puhutaan representaatioiden tuottamana, ei kiellä niiden materiaalista olemassaoloa, vaan kiinnittää huomion niiden ”sosiaaliseen ja kulttuuriseen muodostumiseen” (2010: 268–269). Kun huomio kiinnitetään ilmiöiden sosiaaliseen ja kulttuuriseen muodostumiseen, on mahdollista huomata, kuinka merkittävä rooli representaatioilla on ihmisten käsitysten rakentajana ja muokkaajana.

Pidän konstruktivistista representaation teoriaa sopivana työkaluna myös naisurheilijoiden representaatioiden tutkimiseen. Jos naisurheilijoiden representaatiot mielletään tuottavaksi osaksi todellisuutta, voidaan tarkastella, minkälaista urheilua ja sukupuolta tuotetaan urheilu-uutisissa. Rossi kirjoittaa, että mikäli representaatiot ymmärretään rakentavana ja tuottavana osana todellisuutta, oleelliseksi kysymykseksi tulee, ”millaisin merkein ne tuottavat todellisuutta ympärillämme – ja millaista todellisuutta” (Rossi 2010: 268). Tämä on hyvin oleellinen kysymys naisurheilijoiden representaatioita tarkastellessa - se, minkälaista todellisuutta luodaan naisurheilijoiden representaatioilla, on merkittävää sekä urheilun että yleisen kulttuurin kannalta, sillä ne muokkaavat käsityksiämme sukupuolista.

Janne Seppänen ja Esa Väliaverronen kirjoittavat, että representaatiot syntyvät useiden valintojen kautta ja ne ”esittävät ja rakentavat todellisuutta jostakin näkökulmasta” (2014: 90). Heidän mukaan nämä valinnat, jotka ovat ”enemmän tai vähemmän” tietoisia, vaikuttavat oleellisesti siihen, minkälainen maailma mediaesityksen vastaanottajalle välittyy. Seppänen ja Väliaverronen toteavat, että ”representaatiot vakiinnuttavat mielikuvia ja tuottavat tietoa esittämistään asioista” (2014: 96). Toimittajien tietoiset ja tiedostamattomat valinnat johtavat siis tietynlaisten representaatioiden luomiseen. Representaatioilla on todellisia vaikutuksia tiedon ja mielikuvien tuottamisen kautta, mikä osoittaa, kuinka suuri valta medialla on. Toimittajien valinnoilla on valtava merkitys siltä osin, minkälaista tietoa tuotetaan. Tästä syystä ei ole juurikaan merkitystä, ovatko valinnat tietoisia vai tiedostamattomia, sillä seuraukset ovat joka tapauksessa todellisia. Ajatellen mediaurheilun kontekstia, toimittaja saattaa tietoisesti valita sanamuotoja tai muita keinoja, jotka vähättelevät naisurheilijaa. Toisaalta vähättelevä representaatio saattaa syntyä myös toimittajalta, joka ei tietoisesti valitse tällaista representaatiota.

Esimerkiksi äitiyden korostaminen ei välttämättä ole tietoisesti urheilijuutta vähättelevää, mutta tuottaa silti tietoa urheilijasta, jossa äitiys on oleellisempi asia kuin urheilu.

Seppäsen ja Väliiverosen mukaan representaatiot ovat joko vakiintuneiden käsitysten mukaisia tai niitä kyseenalaistavia (2014: 96). Vakiintunut käsitys urheilusta on edelleen hyvin mieskeskeinen. Yleinen käsitys urheilusta on miesten ensisijaisuus ja naisten toissijaisuus, joten Seppäsen ja Väliiverosen ajatusta mukaillen jokainen naisurheilijan representaatio joko vahvistaa tai kyseenalaistaa miesten ensisijaisuutta urheilussa.

Michel Foucault edisti konstruktivistista teoriaa kehittäessään teoriansa diskurssin tuottamasta tiedosta. Foucault'n mukaan ”diskurssit ovat käytäntöjä, jotka systemaattisesti muokkaavat puhuntansa kohteita” (2005). Foucault'n mukaan asioilla on merkitystä vain diskurssissa. Vaikka asiat ovat olemassa materiaalisessa maailmassa ilmankin diskurssia, ne saavat merkityksensä diskurssin kautta. Diskurssi tuottaa ja merkityksellistää objekteja, jotta voimme ymmärtää ympäröivää maailmaa. Diskurssi säätelee, miten tietystä asiasta puhutaan ja miten siitä ei puhuta. Foucault'n mukaan meillä on tietoa asioista vasta kun niille on annettu merkitys, jonka takia diskurssi, ei asia itsestään, on se mikä tuottaa tietoa. Diskurssi on siis tiedon tuottamista kielen kautta. (Foucault 2005, 2010)

Diskursseihin liittyy oleellisesti myös vallan aspekti. Jos ihmiset uskovat jonkin tiedon olevan totta, tulee sillä olemaan todellisia vaikutuksia riippumatta siitä, onko tieto faktoihin perustuvaa (Hall 1997: 49). Tämän ajatusmallin mukaan erilaiset diskurssit määrittelevät, mikä on totta ja miten näistä asioista voi puhua. Soveltaen teoriaa mediaurheiluun, jos kerran tieto ja merkitys tuotetaan diskurssissa, niin tieto ja merkitykset urheilijoista tuotetaan urheiludiskurssissa. Mikäli ajatellaan, että urheiludiskurssi on hyvin mieskeskeistä, niin voidaan ajatella, että tieto naisurheilijoista tuotetaan naisurheiludiskurssissa. *Helsingin Sanomat* on yksi näkyvimmistä tähän diskurssiin osallistuvista tahoista ja näin ollen se tuottaa tietoa ja merkityksiä urheilijoista ylipäänsä ja erityisesti naisurheilijoista naisten urheilua koskevien urheilu-uutistensa kautta.

Ajatus representaatioiden todellisuutta tuottavasta luonteesta tarjoaa otollisen teoreettisen lähtökohdan tutkimukselleni. Jokainen päivä *Helsingin Sanomat* tuottaa urheilusivuillaan

tietoa, joka tavoittaa suuren osan suomalaisista. Sillä, minkälaista tietoa tuotetaan, on merkittävä vaikutus lukijoiden käsityksiin urheilusta. Käytän diskurssianalyysia tutkielmani menetelmänä, sillä se tarjoaa työkaluja tarkastella, minkälaisia representaatioita naisurheilijoista rakennetaan *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla.

2.3. Diskurssianalyysi representaatioiden tutkimisen välineenä

Diskurssianalyysi seuraa sosiaalisen konstruktionismin ajatusmallia siitä, että kieli tuottaa seurauksia (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006). Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen mukaan ”diskurssintutkimuksen keskeinen ajatus on, että todellisuus rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa kieli ja muut semioottiset merkkijärjestelmät ovat tärkeässä roolissa” (2009: 12). Todellisuutta rakennetaan siis kielen ja muiden merkkijärjestelmien avulla. Tässä tutkimuksessa tutkin diskurssianalyysin avulla *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistavia naisurheilijoita käsitteleviä juttuja. Diskurssianalyysin keinoin selvitän, minkälaista todellisuutta ja tietoa urheilusta tuotetaan *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Analysoin naisurheilijoita ja naisurheilua käsitteleviä otsikoita tutkiakseni, millä tavalla naisurheilijoita representoidaan ja minkälaista kuvaa urheilusta näillä representointitavoilla luodaan.

Diskurssianalyysi on laadullista, monitieteistä tutkimusta, mutta se ei ole varsinaisesti tietty, tarkka tutkimusmenetelmä (Jokinen 2016; Pietikäinen & Mäntynen 2009, Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Diskurssien omaavan vallan vuoksi koen diskurssianalyysin hedelmälliseksi lähtökohdaksi tutkimukseeni. Pietikäisen ja Mäntysen mukaan diskursseilla on kyky muodostaa käsityksiämme maailmasta, ihmisistä ja tapahtumista (2009: 53). Soveltaen tätä ajatusmallia urheiluun, urheiludiskurssilla on voima rakentaa käsityksiämme urheilusta ja urheilijoista. Perinteisesti urheiludiskurssi on ollut hyvin mieskeskeistä ja monella tapaa on sitä edelleen. Siksi onkin mielenkiintoista tutkia, miten naisurheilijoista puhutaan silloin, kun he ovat esillä. Vaikka diskurssianalyysi ei ole tarkasti määritelty tutkimusmenetelmä, se tarjoaa oivallisen mahdollisuuden tutkia sitä, minkälaista sukupuolittunutta todellisuutta urheilusta

rakennetaan urheiludiskurssin avulla. Diskurssianalyysi lähtökohtaisesti tarkastelee kielenkäyttöä tekemisenä, joka ”rakentaa sosiaalista todellisuutta” (Suoninen 1999: 17). Nimenomaan se, minkälaista todellisuutta rakennetaan urheilusta ylipäänsä ja naisurheilijoista erityisesti, on tämän tutkielman ytimessä.

Diskursiivista valtaa tutkittaessa representaatio on yksi keskeisistä käsitteistä (Pietikäinen ja Mäntynen 2009: 56). Pietikäisen ja Mäntysen mukaan representaatio on ”merkitysten tuottamista” ja representaatioiden taustalla on ajatus ”kielen avulla rakennetusta maailmasta” (2009: 57). Representaatioita käyttämällä kieli ilmaisee, esittää ja kuvaa – tämän takia representaatiot ovat mielenkiintoinen tutkimuskohde. Ne paljastavat, minkälaisia merkityksiä tuotetaan ja minkälaista maailmaa rakennetaan. Näin ollen naisurheilijoiden representaatioita tutkimalla voidaan analysoida sitä, minkälaisia merkityksiä (nais)urheilijoista rakennetaan.

3. Aineisto

3.1. *Helsingin Sanomat* ja otsikot

Olen valinnut *Helsingin Sanomien* urheilu-uutiset, ja erityisesti niiden otsikot, tutkimukseni kohteeksi. Tutkin sitä, millä tavalla *Helsingin Sanomien* urheilusivujen otsikoissa käsitellään naisten urheilua ja minkälaisia mielikuvia niissä luodaan urheilusta. Toisin sanoen, tarkastelen miten naisurheilua ja -urheilijoita representoidaan. Tämä on tärkeää siksi, että sukupuolten välinen epätasa-arvo on suurta urheilun piirissä, ja medially on vaikutusvaltaa tämän aselman muuttamiseen. Suomen suurimman lukijamäärän myötä *Helsingin Sanomilla* on vaikutusvaltainen asema yhteiskunnassamme mielipiteiden vaikuttajana ja tiedon tuottajana.

Tutkimukseni määrällisen osuuden aineisto koostuu vuoden 2016 elo-, syys- ja lokakuun *Helsingin Sanomien* urheilusivuista. Laadullisessa osuudessa on näiden lisäksi mukana myös marraskuun alkupuolen urheilusivut. Tutkin naisurheilijoiden representaatioita painetuissa teksteissä siksi, että ne ovat mielestäni hedelmällisempi tutkimuskohde urheiludiskurssin tutkimiseen kuin vaikkapa television urheilu-ohjelmat. Lehtiotsikoiden sanavalinnat ja muut ideologiset valinnat ovat näkyvämpiä ja pysyvämpiä kuin puhuttujen uutisten, kuten television urheiluohjelmien, sanavalinnat.

Lehdistä pidän *Helsingin Sanomia* sopivimpana tutkimuskohteena siksi, että se on Suomen laajalevikkeisin sanomalehti, ja näin ollen se saavuttaa suurimman yleisön. Vuonna 2016 sen kokonaislevikki, eli painettu ja digilehti yhteenlaskettuna, oli 321 828 (MediaAuditFinland). KMT:n eli Kansallisen Mediatutkimuksen mukaan *Helsingin Sanomien* painetun ja näköislehden yhteenlaskettu keskimääräinen lukijamäärä vuonna 2016 oli 689 000. *Helsingin Sanomien* kokonaistavoittavuus puolestaan oli 1 821 000 vuonna 2016 (Kansallinen Mediatutkimus). Kokonaistavoittavuudella KMT tarkoittaa ”yhtä lehden numeroa lukeneiden ja/tai viikon aikana vähintään jotain sen digitaalisista versioista käyttäneiden yhteismäärää”. *Helsingin Sanomat* tavoittaa siis hyvin suuren

osan suomalaisista ja näin ollen on yhteiskunnallisesti merkittävää, minkälaista tietoa se tuottaa.

Aineiston valintaan ei ole vaikuttanut se, kuinka paljon oletan naisurheilun marginalisaatiota esiintyvän. Olen huomannut jopa räikeämpää naisurheilijoiden marginalisointia ja trivialisointia muissa medioissa, mutta en ole halunnut valita aineistoa sen perusteella, mikä tarjoaisi mehevimpiä otsikoita. Muun muassa MTV:n otsikko ”Äiti-Potkonen lyö Riossa naista” (MTV, 10.8.2016) kaikessa kammottavuudessaan tarjoaisi oivallisen tutkimuskohteen. Myös urheiluun keskittyvät aikakauslehdet tarjoaisivat mielenkiintoisen aineiston ja todennäköisesti räikeämpää naisurheilijoiden marginalisointia kuin *Helsingin Sanomat*. Tutkin kuitenkin *Helsingin Sanomia* sen yhteiskunnallisen aseman ja suuren lukijamäärän vuoksi. *Helsingin Sanomilla* on huomattavasti merkittävämpi rooli yhteiskunnallisen keskustelun vaikuttajana ja tiedon luojaana kuin vaikkapa *Urheilusanomilla* tai *Urheilulehdellä*.

Aineistosta paneudun erityisesti otsikoihin, joissa esiintyy naisurheilija tai puhutaan naisurheilusta. Otsikoiden analyysiin olen ottanut mukaan pääotsikot, alaotsikot ja pääotsikon yläpuolella toisinaan olevan esirivin. Kutsun näitä pääotsikkokokonaisuuksiksi Marika Karhunpesän (2012) kehittämän termin mukaisesti. Olen valinnut pääotsikkokokonaisuudet erityisen huomion kohteeksi siksi, että tekstistä lukijan huomio kiinnittyy ensimmäisenä otsikkoon. Moni lukija ei välttämättä lue jokaista sanomalehden juttua, mutta otsikon huomaa lehteä selailemallakin. Näin ollen otsikot ovat merkittävässä roolissa lukijan mielikuvien rakentamisen kannalta.

Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen mukaan ”uutisotsikoiden tulee kertoa olennainen, mutta toisaalta niiden on oltava lyhyitä; rajoituksia on tehtävä myös sen suhteen, kuinka paljon tilaa otsikolle on käytettävissä” (2009: 43). Naisurheilijoiden representaatiota tutkittaessa otsikot tarjoavatkin hedelmällisen tutkimuskohteen. Jos otsikon kerran tulee kertoa olennainen, ovat ne hyvin paljastavia sen suhteen, mitä urheilussa pidetään olennaisena. Rajallisen tilan vuoksi otsikon olennaisuus korostuu entisestään – ja paljastaa, mikä on tämän rajallisen tilan arvoista. Lehden tekemät ideologiset valinnat tulevat hyvin esille.

3.2. Aineiston käsittely

Aineistonkeruun ajankohdan valintaan vaikutti Rion olympialaisten ajoitus. Kuten olen maininnut, useat tutkimukset ovat osoittaneet naisten urheilun olevan huomattavasti laajemmin esillä suurten tapahtumien, kuten olympialaisten, yhteydessä. Yksi tutkimukseni tavoitteista on selvittää, päteekö kansainvälisten tutkimusten havaitsema kaava myös Suomessa – eli ovatko naisurheilijat näkyvämmiin ja kattavammin esillä *Helsingin Sanomissa* olympialaisten aikana kuin muuna aikana. Kolmen kuukauden urheilusivut tarjoavat tarpeeksi laajan aineiston siihen, että naisurheilijoiden näkyvyyttä voi mielekkäästi vertailla olympialaisten ja muun ajan välillä. Laadullista osuutta silmällä pitäen reilun kolmen kuukauden urheilusivut tarjoavat riittävän kattavan, mutta kuitenkin hallittavissa olevan kokonaisuuden naisurheilijoiden representaatioiden tarkastelua varten.

Aloitin aineiston käsittelyn määrällisen osuuden osalta jo aineistonkeruun aikana. Jaoin aineistossani olleet urheilu-uutiset kolmeen pääkategoriaan: miesten urheilu, naisten urheilu ja neutraali/muu. Kategorialla ”miesten urheilu” viitataan artikkeleihin, jotka käsittelevät pelkästään tai pääosin miesurheilijoita, miesoletettuja valmentajia tai miesten joukkueita. Miesurheilijalla tarkoitan tässä kontekstissa urheilijoita, jotka kilpailevat miesten sarjoissa, eli ovat kilpailunjärjestäjän toimesta luokiteltu miehiksi. Kategorialla ”naisten urheilu” viitataan artikkeleihin, jotka käsittelevät pelkästään tai pääosin naisurheilijoita, naisoletettuja valmentajia tai naisten joukkueita. Naisurheilijalla tarkoitan tässä kontekstissa urheilijoita, jotka kilpailevat naisten sarjoissa, eli ovat kilpailunjärjestäjän toimesta luokiteltu naisiksi. Kategorialla ”neutraali/muu” viitataan artikkeleihin, jotka eivät sopineet kahteen aikaisempaan kategoriaan. Näihin artikkeleihin sisältyy uutisia, joissa näkyvästi esiintyy miesten ja naisten urheilua. Tämä tarkoittaa sitä, että artikkelin otsikkokokonaisuudessa ja/tai kuvissa esiintyy sekä nais- että miesurheilijoita. Esimerkiksi olympialaisten yleisurheilun uutisoinnissa näkyy paljon tällaisia juttuja. Mikäli artikkelin otsikkokokonaisuudessa ja kuvissa esiintyy vain miesurheilijoita, mutta naisurheilijoista on lyhyt maininta esimerkiksi jutun lopussa, luokittelen artikkelin kategoriaan ”miesten urheilu”. Vastaavasti, jos artikkelin otsikkokokonaisuudessa ja kuvissa esiintyy vain naisurheilijoita, mutta miesurheilijoista

on lyhyt maininta esimerkiksi jutun lopussa, luokittelen artikkelin kategoriaan ”naisten urheilu”. Kategoriaan ”neutraali/muu” kuuluu myös artikkeleita, jotka esittelevät jotakin lajia, urheilun kattojärjestöjä, esimerkiksi Kansainvälistä Olympiakomiteaa, käsitteleviä artikkeleita sekä muuta kuin urheilua käsitteleviä artikkeleita. Yksi esimerkki viimeisimmästä on Rion turvallisuustilannetta käsittelevä artikkeli olympialaisten aikana. Joissakin tilanteissa päätös kategoriasta ei ollut täysin selkeä. Mahdollisesti epäselviä kategorisointeja on kuitenkin artikkeleiden kokonaismäärään nähden niin vähän, etteivät ne vaikuta tilastoihin juurikaan. Lisäksi erittelin lyhyet jutut, toisin sanoen ne uutiset, jotka *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistaan osassa ”lyhyesti”, ja jaoin nämäkin kolmeen pääkategoriaan.

Yhteensä elo-, syys-, ja lokakuun *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 760 juttua (ei sisällä lyhyitä juttuja) ja 229 lyhyttä juttua. Näiden 760 jutun joukosta 508 käsittelee miesten urheilua, 124 juttua käsittelee naisten urheilua ja 128 juttua kuuluu kategoriaan ”neutraali/muu”. Näiden laskelmien tekeminen loi pohjan tutkimuksen varsinaiselle tarkoitukselle, eli sille, millä tavalla naisurheilijoista puhutaan urheilu-uutisissa. Analysoidakseni naisten urheilua käsitteleviä artikkeleita ja erityisesti niiden otsikkokokonaisuuksia, otin kuvan jokaisesta tutkimusjaksoni aikana ilmestyneestä naisten urheilua koskevasta jutusta, jotta ne olisivat helpommin käsiteltävissä analyysivaiheessa. Säilytin kuitenkin alkuperäiset lehdet koko tutkimuksen ajan. Lyhyet jutut eivät siis ole mukana tutkimuksen laadullisessa osassa. Tämä johtuu siitä, että haluan tutkia niitä osia urheilu-uutisista, jotka lukija huomaa heti urheilusivuja katsellessaan. Juuri sen takia olen päättänyt tutkia erityisesti otsikkokokonaisuuksia, sillä lukija havainnoi ne ensimmäisenä juttuja selatessaan. Lyhyet jutut eivät ole yhtä näkyvästi esillä kuin isommat jutut, ja katson aineiston olevan tarpeeksi laaja ilman lyhyiden juttujen mukaan ottamista. Seuraavissa osioissa siirryn analysoimaan aineistoani. Ensiksi selostan tutkielman määrällistä analyysia, jonka jälkeen siirryn laadulliseen analyysiin.

4. Urheilu-uutisten määrällinen analyysi

Määrällisen analyysin tutkimusmateriaalina on vuoden 2016 elo-, syys- ja lokakuun *Helsingin Sanomien* urheilusivut. Yhteensä näiden kolmen kuukauden aikana urheilusivuilla julkaistiin 988 juttua. Näistä 228 on lyhyitä juttuja, jotka sijaitsevat urheilusivuilla osion ”lyhyesti” alla, ja nämä jutut jaoteltiin erikseen. Jäljelle jäävistä 760:stä jutusta analysoin erikseen etusivun jutut, joita julkaistiin näiden 92 päivän aikana luonnollisesti 92 kappaletta. Muuten kuin erottelemalla lyhyet jutut ja analysoimalla etusivun jutut myös erikseen, en jaotellut juttuja kooltaan tai sijainniltaan. Etusivun jutut ovat mukana luvussa 760 ja ’normaalipituisten’ juttujen analyysissa.

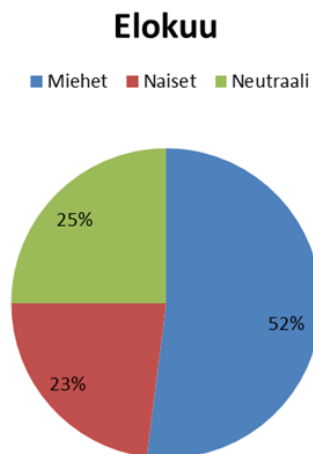
Jaottelin jutut kategorioihin ”miesten urheilu”, ”naisten urheilu” ja ”neutraali/muu” edellisessä luvussa esittämäni kriteerien perusteella. 760:stä normaalipituudesta jutusta 508 käsittelee miesten urheilua, 124 käsittelee naisten urheilua ja 128 kuuluu kategoriaan neutraali/muu. Kuten tutkimusjakson alkaessa ounastelinkin, *Helsingin Sanomien* urheilusivut noudattavat feminististen mediaurheilun tutkijoiden havainnoimaa kaavaa: naisten urheilu on marginaalisesti esillä miesten urheiluun verrattuna, poikkeuksena niin sanotut ”megatapahtumat”. Feministisen urheilututkijan Jennifer Hargreavesin (2014) mukaan tällaisiin tapahtumiin lukeutuvat esimerkiksi olympialaiset ja tenniksen Grand Slam –turnaukset. Megatapahtumista puhuttaessa täytyy ottaa huomioon, missä kontekstissa mediaurheilu tapahtuu. Jotkin tapahtumat, kuten olympialaiset tai miesten jalkapallon MM-turnaukset saavuttavat valtavan, maailmanlaajuisen mediahuomion. Mutta esimerkiksi Hargreavesin mainitsemat tenniksen Grand Slamit eivät ole Suomessa esillä Yhdysvaltain kaltaisesti. Suomen medioissa on puolestaan esillä urheilutapahtumia, jotka eivät saavuta maailmalla suurta huomiota. Tästä syystä niin kutsutut megatapahtumat tulee arvioida paikallisessa kontekstissa. Suomalaisessa mediaurheilun kontekstissa olympialaisten ja miesten jalkapallon arvoturnausten lisäksi megatapahtumiksi voidaan laskea muun muassa hiihdon ja yleisurheilun arvokilpailut. Näin ollen suomalaisesta näkökulmasta katsottuna ainoa tutkimusjaksolleni sijoittuva megatapahtuma on Rion olympialaiset.

Elokuu on tutkimusjakson alkamisajankohta paljolti siksi, että Rion olympialaiset kilpailtiin elokuussa 2016. Yksi tutkimuksen tavoitteista on selvittää, onko *Helsingin*

Sanomien harjoittamassa mediaurheilussa havaittavissa merkittäviä eroja olympialaisten ja muun ajan välillä. Hypoteesini tutkimuksen alkaessa oli, että *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla naisten urheilu on huomattavasti näkyvämmän esillä olympialaisten aikana kuin muun tutkimusjakson aikana.

Tein määrällisen analyysin kultakin kuukaudelta ja kaikkien kolmen kuukauden yhteenlaskettujen juttujen osalta. Analysoin myös Rion olympialaisten ajan erikseen, ja tein erillisen määrällisen analyysin kokonaisajalta ja elokuulta ilman olympialaisia ja olympialaisten kanssa. Analyysini tuloksena on helppo todeta, että naisten urheilun näkyvyydellä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla olympialaisten ja muun ajan välillä on hyvin suuri ero. Seuraavaksi siirryn analysoimaan kutakin tutkimusjakson kuukautta.

Elokuussa *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 296 juttua, kun lyhyeksi merkattuja juttuja ei oteta mukaan. Näistä 296:sta jutusta 154 käsittelee miesten urheilua, 68 käsittelee naisten urheilua ja 74 kuuluu kategoriaan neutraali/muu. Alla on havainnoiva kaavio elokuun tilastoista.

Rion olympialaiset osuivat elokuulle, ja tällä on suuri vaikutus ylläoleviin lukuihin. Olympialaiset kilpailtiin 5.-21. elokuuta. Tutkimusjaksoni ajalta laskin aikavälin 4.-23. elokuuta Rion ajaksi, sillä olympialaisia käsiteltiin laajasti *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla myös välittömästi ennen ja jälkeen varsinaisten kilpailupäivien.

Olympialaisten aikana (4.-23.8.), eli 20 päivän aikana, *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 218 juttua. Näistä 95 käsittelee miesten urheilua, 58 käsittelee

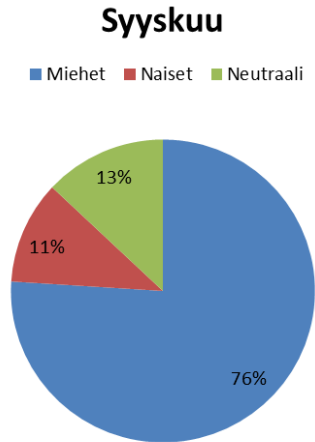
naisten urheilua ja 65 kuuluu kategoriaan neutraali/muu. Kun tältä ajanjaksolta tutkitaan vain olympialaisia koskevat jutut, luvut ovat seuraavat: miehet 56, naiset 56, neutraali/muu 63. Olympialaisista kertovat jutut ovat siis hyvin tasaisesti jakautuneet miehiin, naisiin ja kategoriaan ”neutraali/muu”. Olympialaisten aikana julkaistuissa jutuissa, jotka koskevat muuta urheilua kuin olympiaurheilua, on erittäin suuri ero. Olympialaisten aikana *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 43 juttua, jotka eivät käsitelleet olympialaisia. Näistä 39, eli 91% käsittelee miesten urheilua. Naisten urheilusta julkaistiin vain kaksi juttua, ja kategoriaan ”neutraali/muu” kuuluu myös 2 juttua.

Näiden lukujen perusteella voi tulkita, että *Helsingin Sanomat* pitää naisten urheilua yhtä merkittävänä kuin miesten urheilua silloin, kun kyseessä ovat urheilijat, jotka edustavat kansakuntaa olympialaisissa. Naisurheilijoiden näkyvyyttä kansallisten medioiden olympialaisia koskevassa raportoinnissa tutkineet Toni Bruce, Jorid Hovden ja Pirkko Markula (2010) kirjoittavat, että nationalismi ja menestymismahdollisuudet vaikuttavat suuresti medianäkyvyyteen kansainvälisten kilpailujen aikana. Ne naisurheilijat, jotka tuovat, tai joiden odotetaan tuovan, menestystä maalleen, huomioidaan mediassa. Tämä kaava on havaittavissa myös *Helsingin Sanomissa* 2016 olympialaisten aikana. Suurin osa Suomen mitalitoivoista Rion olympialaisissa oli naisia, mikä näkyy naisurheilijoita käsittelevien juttujen määrässä.

Urheilua ja nationalismia tutkinut Alina Bernstein (2002) toteaa, että olympialaisiin liittyvässä uutisoinnissa kansallinen identiteetti on merkittävämpää kuin urheilijan sukupuoli. Bernsteinin ajatus tuntuu pätevän myös *Helsingin Sanomien* uutisointiin. Vaikuttaa siltä, että kansallista glorioaa tuodessaan *Helsingin Sanomat* pitää naisurheilijoita kattavan mediahuomion arvoisina. Muuten vaikuttaa siltä, että *Helsingin Sanomat* pitää uutisoinnin arvoisena urheiluna laajalti vain miesten urheilua.

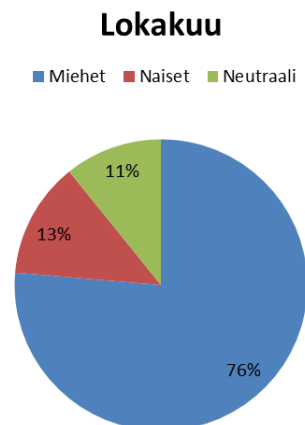
Syyskyyn ja lokakuun *Helsingin Sanomien* urheilusivut tarjoavat laajemman otoksen tavanomaisen ajan urheilu-uutisoinnista. Syyskuu ja lokakuu toimivat kahden kuukauden otoksena *Helsingin Sanomien* tyypillisesti tai arkisesti harjoittamasta mediaurheilusta, sillä tälle ajanjaksolle ei sijoitu niin kutsuttuja megatapahtumia.

Syyskuussa *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 223 juttua. Näistä 170 lajittelin kategoriaan ”miesten urheilu”, 25 kategoriaan ”naisten urheilu” ja 28 kategoriaan ”neutraali/muu”. Alla on havainnollistava kaavio kunkin kategorian prosenttiosuuksista.

Kuten prosenttiluvut osoittavat, miesten ja naisten urheilun näkyvyydellä on valtava ero. Lisäksi luvuissa on huomattava ero elokuun vastaaviin. Kun mukana ei ole enää olympialaisten tuomaa lisääntyntä mediahuomiota naisurheilua kohtaan, ero miesten ja naisten urheilun uutisoinnilla on äärimmäisen suuri.

Lokakuussa 2016 *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 241 juttua. Näistä 184 kuuluu kategoriaan ”miesten urheilu”, 31 kategoriaan ”naisten urheilu” ja 26 kategoriaan ”neutraali/muu”. Alla on kaavio lokakuun luvuista.

Lokakuun puolenvälin tuntumassa on havaittavissa mielenkiintoinen ilmiö. Lokakuun 14.-17. välille sijoittuu neljän päivän jakso, jolloin naisten urheilusta julkaistaan

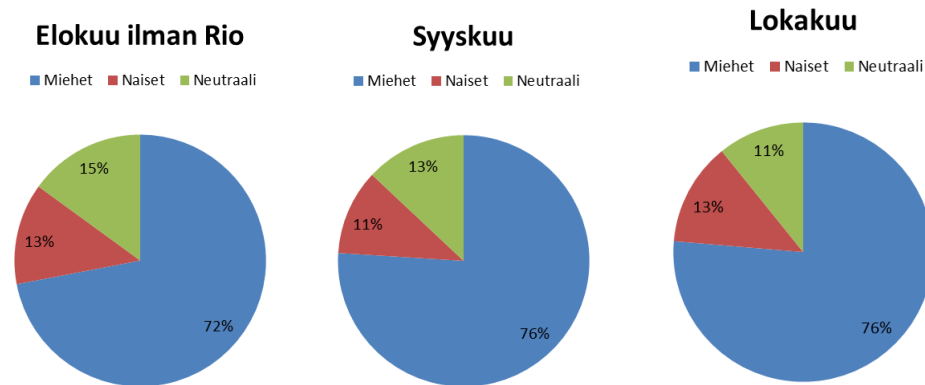
keskimääräistä enemmän juttuja. Näiden neljän päivän aikana *Helsingin Sanomat* julkaisee 10 naisurheilua käsittelevää juttua urheilusivuillaan, eli lähes kolmasosan koko kuukauden saldosta. Tämä selittyy norjalaishihtäjä Therese Johaugin suuren huomion saavuttaneella dopingkärällä, jota myös *Helsingin Sanomat* käsittelee suurin otsikoin käryn paljastuttua ja sitä seuranneina päivinä.

Tämä vahvistaa olympialaisten vihjaamaa kaavaa - naisten urheilu on laajasti esillä silloin, kun tapahtuu jotain erittäin poikkeuksellista tai kun urheilijat saavuttavat suurta menestystä. Tällaisia poikkeuksellisia tapahtumia tutkimusjaksoni aikana ovat juurikin olympialaiset ja Therese Johaugin dopingkärä. Suurta menestystä saavuttaneet suomalaisurheilijat, kuten pyöräilijä Lotta Lepistö ja triathlonisti Kaisa Lehtonen, ovat myöskin verrattain useasti esillä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Miesten urheilu puolestaan on laajasti esillä päivittäin, riippumatta siitä tuleeko suomalaismenestystä vai ei.

Myös joukkueurheilun uutisoinnissa on äärimmäisen suuria eroja. Naisten joukkueurheilu on usein esillä vain silloin, kun pelataan kauden ratkaisevia otteluita. Esimerkiksi PK-35 Vantaan naisten jalkapallojoukkueesta kirjoitettiin *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla muutamia kertoja tutkimusjaksoni aikana, ja se oli yksi laajimmin uutisoiduista naisten joukkueista näiden kolmen kuukauden aikana. Jutut liittyivät kuitenkin poikkeuksetta suureen menestykseen kotimaassa tai valmistautumiseen kansainvälistä Mestarien liigaa, eli yhtä kauden päätavoitetta, varten. Kuvaavana vertauksena toimii HJK:n miesten jalkapallojoukkue, josta *Helsingin Sanomat* kirjoittaa jatkuvasti, riippumatta siitä, minkälaista menestystä se saavuttaa. Vastaava uutisoinnin sukupuolittuneisuus näkyy selkeästi myös muissa joukkuelajeissa. *Helsingin Sanomat* pitää arkistakin miesten urheilua uutisoinnin arvoisena, mutta kärjistetysti naisten urheilu vaatii poikkeuksellista suoriutumista saadakseen minkäänlaista mediahuomiota. Arkisella urheilulla viitataan jokapäiväiseen tekemiseen ja tavanomaisiin sarjapeleihin, joista *Helsingin Sanomat* raportoi aktiivisesti varsinkin miesten jääkiekon ja miesten jalkapallon osalta, mutta ei juuri koskaan naisten joukkueurheilun tiimoilta.

Analysoitaessa kolmen kuukauden tutkimusjaksoa, tulee esille selkeä trendi. Kun tutkimusmateriaali analysoidaan ilman ajanjaksoa, johon Rion olympialaiset sijoittuvat, jokaisen kolmen kuukauden prosenttiluvut näyttävät samankaltaisilta. Alla olevat taulukot osoittavat tämän.

Samojen prosenttiosuuksien toistuminen puhuu selkeää kieltä miesurheilun näkyvyyden määrällisestä dominanssista. Kuten mediaurheiluun keskittyneet tutkijat (esim. Cooky & Messner 2015; Pirinen 2006), pidän naisurheilun minimaalista näkyvyyttä miesurheiluun verrattuna naisten urheilun marginalisoinnina. Väitöskirjassaan Riitta Pirinen kutsuu marginalisoinniksi ”niitä tilan käyttöön liittyviä keinoja, jotka saavat naisten urheilemisen näyttämään näkymättömältä ja jättävät sen miesten urheilemisen varjoon” (2006: 37). Tilankäyttöön liittyvää marginalisaatiota tapahtuu lähes päivittäin *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Jokaisena päivänä syys- ja lokakuun aikana *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin useampi juttu miesten urheilusta kuin naisten urheilusta. Lisäksi tälle kahden kuukauden ajanjaksolle mahtuu 27 päivää, 16 syyskuussa ja 11 lokakuussa, jolloin *Helsingin Sanomat* ei julkaissut ainuttakaan juttua naisten urheilusta. Vertauksena, koko tutkimusjaksoni aikana ei ole yhtäkään päivää, jona ei olisi julkaistu juttua miesten urheilusta.

Miesurheilun jatkuvan ja vahvan määrällisen dominanssin perusteella voikin väittää, että naisten urheilun marginalisointi on räikeää *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Riitta Pirinen tulkitsee naisten urheilun marginalisoinnin ”ideologisena seurauksena olevan naisten toissijaisuuden tuottamisen ja vahvistamisen urheilussa” (2006: 37). Olen Pirisen kanssa samaa mieltä ja tulkitan *Helsingin Sanomien* tuottavan urheiludiskurssia, joka

naisia marginalisoimalla pitää yllä ja vahvistaa mieskeskeisyyttä ja miesten ensisijaisuutta urheilussa. Vaikka tässä tutkimuksessa päähuomioni on siinä, *minkälaisia* representaatioita naisurheilijoista *Helsingin Sanomat* tuottaa, on erittäin merkittävää, kuinka paljon näitä representaatioita esiintyy urheilusivuilla. Kun seuraavassa luvussa siirryn laadulliseen analyysiin *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistuista naisurheilijoiden representaatioista, käy ilmi, että osa näistä representaatioista on tavalla tai toisella naisurheilua trivialisoivia. Sillä, onko trivialisoiva representaatio yksi viidestä vai yksi sadasta, on suuri merkitys lukijalle tuotetun kokonaiskuvan kannalta. Kun naisurheilulla on vähän näkyvyyttä, kunkin jutun osuus merkitysten luomisessa korostuu entisestään.

5. Representaatioiden laadullinen analyysi – mitä otsikoissa sanotaan naisurheilijoista?

Tässä luvussa tarkastelen tutkimiani *Helsingin Sanomien* urheiluotsikoita laadullisin menetelmin, diskurssianalyysiin tukeutuen. Yhteistä erilaisille versioille diskurssianalyysistä on teoreettinen tausta, erityisesti ”sosiaalisesta konstruktivismista” ponnistava ajatus kielen sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta” (Pietikäinen ja Mäntynen 2009: 163). Tämä ajatus ohjaa myös omaa analyysiani *Helsingin Sanomien* naisurheilijoita käsittelevistä otsikoista. Ajatus median kyvystä tuottaa tietoa ja todellisuutta on keskeinen lähtökohta tutkiessani *Helsingin Sanomien* representaatioita naisurheilijoista. Oleellinen kysymys analysoidessani aineistoani on, minkälaisia merkityksiä *Helsingin Sanomat* rakentaa naisten urheilusta. Tämä on kysymys, johon ei ole yhtä, selkeästi oikeaa vastausta. Diskurssianalyysi ei kuitenkaan tavoittele absoluuttisesti oikeaa tai tyhjentävää tutkimustulosta (Pietikäinen ja Mäntynen 2009: 163-164), vaikka se mahdollistaa aineiston syvällisen tarkastelun.

Minkälaisia merkityksiä naisurheilijoista *Helsingin Sanomat* tuottaa urheilusivuillaan? Kun analysoin otsikoita, pohdin seuraavia kysymyksiä. Mitä nostetaan otsikkoon – toisin sanoen, mitä pidetään oleellisimpana asiana? Minkälaisia merkityksiä koskien naisten urheilua otsikko tuottaa? Millaisia merkityksiä koskien naisurheilijaa otsikko tuottaa? Nämä kysymykset mielessäni analysoin jokaisen naisurheilua käsittelevän otsikon aineistostani. Tätä tehdessäni aloin huomata samankaltaisuuksia ja toistuvia kuvioita analysoimissani otsikoissa, joskin niistä löytyi myös paljon eroavaisuuksia.

Olen luokitellut otsikoita ryhmiin samankaltaisuuksien kautta. Analyysini kategorioiksi muodostuivat: ”naisurheilija perheenjäsenenä”, ”naisurheilijan ulkonäön korostaminen”, ”muun ulkourheilullisen asian korostaminen”, ”neutraali uutisointi” ja ”voimaannuttava/innostunut uutisointi”. Ryhmittelyni perustuu toistuviin kuvioihin, joita havaitsin analysoidessani otsikoita. Suurimman osa tutkimusjaksoni aikana julkaistuista *Helsingin Sanomien* urheilusivujen otsikoista tulkitsin tavanomaisiksi urheiluotsikoiksi, ja olen luokitellut nämä kategoriaan ”neutraali”. Tämän ryhmän ulkopuolelle jäi kuitenkin merkittävä määrä otsikoita. Niissä toistuvasti esiintyneiden seikkojen perusteella ryhmittelin jäljellä olevat otsikot yllämainittuihin ryhmiin. Kaikki otsikot,

joissa viitataan naisurheilijan äitiyteen, siviilisäätyn, tyttäryyteen tai muuhun perhesiteisiin liittyvään, olen luokitellut kategoriaan ”naisurheilija perheenjäsenenä”. Otsikot, joissa tuodaan esille urheilijan ulkonäköön, asusteisiin, koruihin tai muuhun vastaavaan liittyviä seikkoja, olen ryhmitellyt kategoriaan ”naisurheilijan ulkonäön korostaminen”. Kategoriaan ”muun ulkourheilullisen asian korostaminen” olen luokitellut ne otsikot, jotka korostavat jotain muuta ulkourheilullista seikkaa kuin perheenjäsenyyttä tai ulkonäköä. Kategoriaan ”voimaannuttava/innostunut uutisointi” olen luokitellut ne otsikot, joissa naisurheilija representoidaan erityisen positiivisella tai voimaannuttavalla tavalla, tai joissa uutisen sävy on huomattavan innostunut.

5.1. Naisurheilija perheenjäsenenä

Useat mediaurheilua koskeneet tutkimukset ovat osoittaneet, että naisurheilijoiden äitiys ja perhetilanne ovat usein esillä mediassa. Tämä kuvio on havaittavissa myös aineistossani. Tutkimusjaksoni aikana *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla esiintyy toistuvasti otsikoita, joissa korostetaan urheilijan äitiyttä tai muuta perheeseen liittyvää roolia. Feministiset mediaurheilun tutkijat pitävät äitiyden ja seurustelusuhteiden korostamista naisurheilijoiden vähättelynä, sillä ne vievät tilaa urheilijan kompetenssin esiintuomiselta ja korostavat konventionaalisia naisten rooleja (Hargreaves 1994). Tässä alaluvussa analysoin tutkimusaineistostani havaitsemiani otsikoita, jotka tuovat esille urheilijan äitiyttä, siviilisäätystä tai muuta perhesuhteisiin liittyvää seikkaa.

Helsingin Sanomissa julkaistiin 1.11.2016 otsikko ”Ensin häät ja sitten jättipotti Singaporessa”. Juttu käsittelee slovakialaista tennispelaaja Dominika Cibulkovaa. ”Jättipotti Singaporessa” viittaa turnausvoittoon Singaporessa. *Helsingin Sanomat* nostaa kuitenkin ensimmäiseksi asiaksi otsikossa urheilijan häät. Jos on kuten Pietikäinen ja Mäntynen kirjoittavat, että otsikon ”tulee kertoa olennainen” (2009: 43), tämä *Helsingin Sanomien* otsikko nostaa urheilusivuilla oleellisimmaksi asiaksi urheilijan naimisiinmenon. Järjestyksellä ”Ensin” ja ”sitten” *Helsingin Sanomat* asettaa avioliiton tärkeämmäksi asiaksi kuin urheilun. Tässä otsikossa esiintyvät sanavalinnat tekevät selväksi, miten naisen elämän asiat asetetaan arvojärjestykseen. Häät ja vaimous ovat ensisijaisia, urheilu tulee ”sitten”.

Häiden nostaminen ensimmäiseksi asiaksi on Cibulkovan urheilijuuden ilmiselvää vähättelyä. *Helsingin Sanomat* tuottaa urheilusivuillaan merkityksiä urheilusta, ja otsikolla, jolla korostetaan urheilijan naimisiinmenoa, *Helsingin Sanomat* tuottaa tietoa urheilijasta hänen siviilisäätynsä kautta. Tämä representaatio Dominika Cibulkovasta luo ensisijaisesti tietoa Cibulkovasta häiden, ja sitten vasta urheilusuoritusten, kautta. Pietikäisen ja Mäntysen mukaan ”Representaatiot eivät ole suora esitys todellisuudesta, vaan niissä ikään kuin herätetään tiettyjä merkityksiä valittujen diskursiivisten resurssien avulla” (2009: 62). Tämän representaation kautta *Helsingin Sanomat* herättää merkitystä Cibulkovasta vaimona korostamalla tämän häitä. Diskursiivisena resurssina voi tässä tapauksessa pitää häiden korostamista, jolla *Helsingin Sanomat* tuottaa merkitystä Cibulkovasta ensisijaisesti jonain muuna kuin urheilijana. Cibulkovan hienosta turnausvoitosta kertovassa uutisessa nostetaan tärkeimmäksi asiaksi kuukausia sitten vietetyt häät. Tämä on valinta, joka trivialisoi naisten urheilua.

9.8.2016 *Helsingin Sanomissa* julkaistiin juttu jousiampuja Taru Kuopasta, joka oli kilpaillut edellisenä päivänä Rion olympialaisten jousiammunnassa. Sen pääotsikko on: ”Kuopan nuolissa keijupölyä”. Alaotsikko on: ”Neljävuotias Onni-poika toivotti äidilleen viime hetken voimia Rion jousiammuntaan”. Nuolten keijupölyllä viitataan Taru Kuopan pojan puhelimitse lähettämään mielikuvitukselliseen keijupölyyn. Pää- ja alaotsikon lisäksi keijupölystä mainitaan heti jutun aluksi, ennen mainintaa Kuopan suoriutumisesta kilpailussa. Esirivillä on maininta Kuopan kilpailusuorituksesta, mutta pää- ja alaotsikko ovat huomattavasti näkyvämmiin esillä lukijalle kuin esirivi. Välittömimmin lukijalle

näkyvillä oleva teksti korostaa Kuopan äitiyttä ja jättää kilpailusuorituksen mainitsematta.

Otsikon perusteella voi päätellä, että *Helsingin Sanomien* mielestä oleellisinta tässä olympialaisten kilpailutapahtumassa on Taru Kuopan lapsen lähettämä mielikuvituksellinen keijupöly. Norman Fairclough'n mukaan tiedotusvälineiden tekstin analyysissä se, mitä tekstistä puuttuu, on yhtä tärkeää kuin tekstin sisältö (1997: 80). Tätä otsikkoa analysoidessa huomaa, että urheilijan suorituksesta ei mainita sanallakaan pääotsikossa tai alaotsikossa, mutta äitiyteen viitataan suoraan alaotsikossa ja välillisesti pääotsikossa. Otsikosta siis selkeästi puuttuu urheilusuorituksesta kertominen, ja sen sijaan siinä korostetaan urheilijan äitiyttä. Äitiyden korostamisella *Helsingin Sanomat* rakentaa merkitystä Kuopasta ensisijaisesti äitinä, ei urheilijana, mikä trivialisoi olympiaurheilijan urheilijuutta.

Helsingin Sanomissa julkaistiin 28.9.2016 juttu hiihtäjä Aino-Kaisa Saarisesta. Tämän jutun pääotsikko on: ”Meidän Amanda on nyt tärkein”. Alaotsikko on: ”Äitiys teki Aino-Kaisa Saarisesta rennomman urheilijan”. Itse juttu kertoo pääosin Aino-Kaisa Saarisesta julkaistusta kirjasta. Siinä esitellään kirjan Saarisesta kertomia asioita, muun muassa Saarisen korkeaa työmoraalia ja tulehtuneita välejä Virpi Kuitusen kanssa. Koko sivun jutussa äitiydestä kirjoitetaan hyvin lyhyesti: ”Äidiksi toukokuussa tullut Saarinen ei ole enää niin ehdoton vaatimisessaan. Ennen hiihto oli maailman tärkein asia, nyt se on meidän Amanda”. Tämä kahden virkkeen maininta on ainoa osa jutussa, joka viittaa Saarisen äitiyteen. Ei ole tavatonta, että tuoreelle vanhemmalle maailman tärkein asia on oma lapsi, eivätkä urheilijat muodosta siinä poikkeusta. Voisi kuvitella, että suurelle

osalle, ellei kaikille, urheilevista vanhemmista oma lapsi on tärkeämpi asia kuin kisasuoritus.

Huomionarvoista on, että sekä pääotsikko että alaotsikko korostavat naisurheilijan äitiyttä, etenkin, kun se ei ole merkittävästi esillä varsinaisessa jutussa. Otsikkovalinnoillaan *Helsingin Sanomat* merkityksellistää urheilua oleellisemmaksi asiaksi Saarisen äitiyden. Tämä viestittää, että naisurheilijasta puhuttaessa olennaisinta on urheilijan äitiys. Se, että Saarinen on itse sanonut lapsensa olevan hänelle tämän hetken tärkein asia, ei tarkoita sitä, että Saarisen äitiyttä pitäisi korostaa sekä pää- että alaotsikon tasolla. Oleellista on se, milloin vanhemmuutta korostetaan otsikon avulla. Otsikon tasolla vanhemmuutta ei juuri koskaan nosteta esille, kun kyseessä on miesurheilija.

Neljäs esimerkki naisurheilijan perhesiteisiin viittaamisesta julkaistiin *Helsingin Sanomissa* 18.9.2016. Jyväskylän Kirittärien ja Lapuan välisestä ottelusta pesäpallon finaalisarjassa kertovan jutun pääotsikko on: ”Mummo kannusti, kun pojantytär iski juoksua”. ”Pojantytärellä” viitataan Lapuan Janette Lepistöön, jota kutsutaan myöhemmin jutussa joukkueensa ”ykköstykyksi”. Vasta alaotsikko kertoo jotain itse ottelusta: ”Janette Lepistö vauhditti Lapuan kuilun partaalta voittoon”. Pääotsikkoon on siis nostettu tärkeimmäksi asiaksi Lepistön kannustava mummo. *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla sijaitsevaan juttuun, joka käsittelee yhtä kauden tärkeimmistä yksittäisistä otteluista, on valittu otsikko, joka korostaa urheilijan sukulaisen toimintaa katsomossa. Itse urheilijaan viitataan pääotsikossa termillä ”pojantytär”, eli urheilijan toimijuuden sijasta korostetaan perhesiteitä.

Representaatio Janette Lepistöstä muodostetaan tässä tapauksessa siis perhesiteen kautta. Hän on pojantytär, ei urheilija. Janne Seppäsen ja Esa Väliiverrosen mukaan ”mediaesitykset ovat *representaatioita*, jotka esittävät ja myös rakentavat todellisuutta jostakin näkökulmasta” (2012: 90). Tämän jutun otsikoinnissa *Helsingin Sanomat* on tehnyt valinnan, joka tuottaa merkityksiä Janette Lepistöstä pojantyttärenä näkyvämmiin kuin urheilijana. Lepistön merkitys on rakennettu sen kautta, mitä hän on jollekin muulle, eikä hänen oman toimintansa kautta.

Mielenkiintoista on, että otsikot tuntuvat korostavan itse juttuja enemmän naisurheilijoiden perhettä. Jotkut otsikot korostavat urheilijan äitiyttä, toiset puolestaan vaimoutta tai muuta perhesidettä. Yhteistä näille otsikoille on se, että representaatio liittyy naisen perheeseen. Merkitys, joka rakentuu, on selkeä: nainen kuuluu perheeseen, ja hänen identiteettinsä rakennetaan perheen kautta. Perhesiteitä ei korosteta otsikon tasolla juuri koskaan, kun kyseessä on miesurheilija. Varsinkaan urheilijan identiteettiä ei rakenneta perheenjäsenyyden kautta puhuttaessa miesurheilijoista. Miltä kuulostaisi otsikko ’Yksinhuoltajaisä Cristiano Ronaldo ratkaisi voiton Real Madridille’? Tutkimukseni perusteella tällaisen otsikon julkaiseminen tuntuu mahdottomalta ajatukselta. Urheilu asetetaan kuitenkin toistuvasti toiselle sijalle *Helsingin Sanomien* urheilusivujen uutisissa, kun urheilija on nainen.

5.2. Naisurheilijan ulkonäön korostaminen

Perheeseen kuulumisen ja/tai äitiyden esiintuomisen ohella toinen yleinen naisurheilijoita vähättelevä uutisointitapa on ulkonäköön liittyvien seikkojen korostaminen. Useat

mediaurheilua koskevat tutkimukset ovat tuoneet esille sen, kuinka urheilu-uutiset ja urheiluohjelmat nostavat tarpeettomasti esille naisurheilijan ulkonäköön liittyviä asioita. Pirinen toteaa, että ulkonäköön liittyvät maininnat ovat naisurheilijoiden trivialisoimista, sillä ”naisten ulkonäköön kohdistuvat kuvaukset asettavat naiset objektin paikalle ja nostavat naisten ulkonäön tärkeämmäksi kuin heidän suorituksensa ja saavutuksensa” (2006: 50). Ulkonäköön liittyviä seikkoja nostetaan esille otsikoiden tasolla myös *Helsingin Sanomissa* tutkimusjaksoni aikana. Ulkonäköön liittyvillä seikoilla viitataan tässä yhteydessä mainintoihin muun muassa urheilijan ulkonäöstä, painosta, pukeutumisesta tai koruista.

Helsingin Sanomissa julkaistiin torstaina 10.11.2016 Aino-Kaisa Saarisen kertova juttu. Pääotsikkona on: ”Vain sitkeät kilot ärsyttävät”. Varsinaisen jutun pääviesti on Saarisen yllättävänkin hyvä kunto äitiysloman jäljiltä, ja niin sanotuista raskauskiloista mainitaan jutussa vain ohimennen. Silti *Helsingin Sanomat* korostaa urheilusivuillaan hiihtäjän painoa toimittaja Jussi-Pekka Reponen kirjoittaman jutun pääotsikossa. Oleellisimmaksi asiaksi nostetaan ”sitkeät kilot”, jotka eivät ole urheilullisesti merkittäviä. Urheilullisesti merkittäviä kilot voisivat olla esimerkiksi puhuttaessa kamppailulajien painorajoituksista. Tässä otsikossa mainitut ”sitkeät kilot” viittaavat kuitenkin ulkonäköön ja viehättävyyteen liitettyyn painoon.

Painosta puhuminen ei ole sukupuolineutraali asia. Useat kulttuurintutkimuksen ja feministisen tutkimuksen teoreetikot ovat todenneet, että naiset liitetään kehoon tai identifioidaan kehon kautta huomattavasti miehiä useammin (esim. Bordo 1993; Bartky 1990). Korostamalla Saarisen painoa *Helsingin Sanomat* pitää yllä ja vahvistaa sukupuolijärjestelmää, jossa naisen arvo on yhtä kuin hänen kehonsa. On vaikea kuvitella tilannetta, jossa miesurheilijan painoa korostettaisiin urheiluotsikossa, mikäli se ei olisi urheilullisesti merkittävää.

Ulkonäöstä, tässä tapauksessa ”sitkeistä kiloista”, puhuminen trivialisoi urheilijaa ja hänen suorituksiaan. Jutusta käy selkeästi ilmi, että Saarinen on äitiyslomalta palattuaan jopa odotettua paremmassa fyysisessä kunnossa. Otsikko ei kuitenkaan viesti sitä, vaan korostaa urheilijan painoa. Tällä otsikolla *Helsingin Sanomat* luo kuvaa siitä, että muutama raskauskilo on merkittävin asia Saarisen paluuseen liittyen. Huomionarvoista on myös se, että jälleen kerran naisurheilijan äitiyttä korostetaan otsikon tasolla. Toki kyseisessä tilanteessa Saarisen äitiys on urheiluun suoranaisesti vaikuttava asia, sillä hän on juuri palannut äitiyslomalta, mikä väistämättä vaikuttaa hänen kuntoonsa ja harjoitusohjelmaansa. Raskaus ja pienen lapsen hoitaminen vaikuttavat urheilijan harjoitteluun, mutta tämän toteaminen on huomattavan eri asia kuin se, että ”sitkeät kilot” nostetaan esille pääotsikossa. Tässä urheilusivujen otsikossa *Helsingin Sanomat* luo merkityksiä naisurheilusta urheilullisesti merkityksettömien kilojen kautta. Asiat, joita korostetaan otsikossa, ovat viehättävyyteen liitetty paino sekä äitiys. Tämä representaatio Aino-Kaisa Saarisesta tuo ensisijaisesti esille ulkonäköä ja äitiyttä, mikä toiseuttaa Saarisen urheilua.

Lokakuussa *Helsingin Sanomissa* julkaistiin pääotsikko: ”Vihreät kynnet ja tähtipinni” (HS 8.10.2016). Uutinen kertoo triathlonisti Kaisa Lehtosesta, joka jutun julkaisupäivänä oli osallistumassa Havaijin Ironman-kilpailuun, eli lajinsa maailmanmestaruuskilpailuun. ”Vihreillä kynsillä” ja ”tähtipinnillä” viitataan Lehtosen pitkäaikaisiin rutiineihin, joita hän toteuttaa valmistautuessaan tärkeisiin kilpailuihin. Jutussa mainitaan, että Lehtonen pitää vihreitä kynsiään ja tähtipinniään eräänlaisina ”onnentuojina”, joista hän kerää voimaa kilpailun vaikeina hetkinä.

Koristautumista, kuten kynsien lakkaamista ja hiusten koristamista pinnillä, voidaan pitää voimakkaasti sukupuolitettuna asiana kulttuurissamme. Judith Butlerin teoria sukupuolen performatiivisuudesta ehdottaa, että ”sukupuoli ei ole olemista vaan tekemistä”. Butlerin mukaan sukupuolta tuotetaan muun muassa tekojen, diskurssien ja normien kautta. (2006) Naiseutta voidaan tuottaa monella tapaa. Lakatut kynnet ja hiusten koristaminen pinnillä ovat kulttuurissamme hyväksytyjä ja normien mukaisia tapoja tuottaa naiseutta.

Tämä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistu otsikko herättää mielikuvia koristautumisesta. Kaisa Lehtosella oli edessään yksi uransa tärkeimmistä kilpailuista, mutta urheilun sijaan lukijalle korostetaan ensisijaisesti naiseutta. Välittömimmin lukijalle saatavilla oleva representaatio rakentaa mielikuvaa Lehtosesta ensisijaisesti naisena, sitten vasta urheilijana. Lakatut kynnet ja hiuspinni toimivat naiseuden tekemisen välineenä. Urheilu jää otsikkokokonaisuudessa koristautumisen varjoon, mikä vie huomiota pois urheilusta. Koristautumisen pitäminen oleellisimpana asiana äärimmäisen tärkeänä kisapäivänä puhuu selkeää kieltä asioiden tärkeysjärjestä. Naiseuden korostaminen on arvojärjestyksessä korkeammalla kuin urheilu, jopa silloin kun urheilija valmistautuu vuoden pääkilpailuun.

Rion olympialaisten aikana *Helsingin Sanomat* julkaisi jutun ampuja Satu Mäkelä-Nummelasta otsikolla ”Trap-artisti jätti kullat kotiin” (HS 7.8.2016). Urheiluotsikossa mainitun kullan voisi kuvitella viittaavaan Mäkelä-Nummelan olympiakultaan Pekingistä 2008. Sillä viitataan kuitenkin kultakoruihin, ei kultamitaliin. Tämä käy ilmi jutun alusta, jossa kerrotaan toimittajan kysyneen Mäkelä-Nummelalta, minkä takia hän ei kilpaile Rioissa ”tutuissa kultakoruissaan”. Alaotsikko on: ”Olympiavoittaja Satu Mäkelä-Nummela on jälleen Suomen kirkkaimpia mitalitoivoja”. Ampujan urheilusaavutukset tuodaan siis esille otsikkokokonaisuudessa, mutta vasta sen jälkeen, kun pääotsikossa on puhuttu koruista.

Kuten lakatut kynnet ja hiuspinni, korut ovat kulttuurissamme vahvasti naiseuteen liitettyjä asioita. *Helsingin Sanomat* nostaa oleellisimmaksi asiaksi kultakorut puhuttaessa yhdestä Suomen suurimmista mitalitoivoista Rion olympialaisissa. Tämä representaatio Mäkelä-Nummelasta luo mielikuvaa naisurheilusta asiana, jossa asusteisiin liittyvät seikat ovat tärkeämpiä kuin varsinainen urheilusuoritus.

5.3. Muun ulkourheilullisen asian korostaminen

Edeltävissä osioissa olen analysoinut otsikoita, joissa tuodaan esille urheilijan perhesiteitä tai ulkonäköä. Sekä perhe että ulkonäkö ovat ulkourheilullisia asioita, joiden nostaminen otsikkoon vie huomioita urheilusuorituksilta. Tässä alaluvussa analysoin otsikoita, joissa korostetaan jotain muuta ulkourheilullista asiaa. Tässä kontekstissa ulkourheilullisilla asioilla tarkoitan asioita, jotka eivät liity jutussa pääosassa olevan urheilijan urheiluun.

Rion olympialaisten aikaan *Helsingin Sanomissa* julkaistiin voimistelija Simone Bilesiä käsittelevä juttu. Sen pääotsikko on: ”Simone Bilesin show” (HS 11.08.2016). Alaotsikko on: ”Vain 145-senttinen pomppuihme on voimistelun Usain Bolt”. Jutussa kerrotaan olympialaisten voimistelun naisten joukkuekilpailusta, jonka Yhdysvallat voitti johtotähtenään Simone Biles. Pääotsikko kuvaa osuvasti Simonen Bilesin roolia kilpailussa, jossa hän oli ylivoimainen monella osa-alueella. Alaotsikossa nostetaan esille pikajuoksija Usain Bolt. Bilesiä verrataan Boltiin, minkä ilmeisenä tarkoituksena on viestiä, että omassa lajissaan Biles on yhtä ylivoimainen kuin Bolt on yleisurheilussa.

Usain Bolt ei kuitenkaan millään tavalla liity jutun käsittelemään aiheeseen, eli voimistelun naisten joukkuekilpailuun. *Helsingin Sanomien* urheilusivujen lukijat ovat varmasti tietoisia Boltin ylivoimasta pikajuoksussa. Kenties viittauksen tarkoituksena on tehdä lukijalle helpommin ymmärrettäväksi, kuinka ylivoimainen Biles kilpailussaan oli. Kuitenkin, kutsumalla Bilesiä ”voimistelun Usain Boltiksi” *Helsingin Sanomat* luo merkityksiä Bilesistä miesurheilijan kautta. Biles ei ole ”voimistelun Usain Bolt”. Biles närkästyi itsekkin mediassa velloneisiin vertauksiin hänen ja Usain Boltin sekä uimari Michael Phelpsien välillä. Biles sanoi eräässä haastattelussa: “I’m not the next Usain Bolt or Michael Phelps. I’m the first Simone Biles.” (The Atlantic 2016) Vapaasti käännettynä: “En ole seuraava Usain Bolt tai Michael Phelps. Olen ensimmäinen Simone Biles.” Simone Biles on Simone Biles, ei versio kenestäkään miesurheilijasta.

Lisäksi alaotsikko vihjaa, että Bilesin suorituksesta tekee hienon se, että siinä on samankaltaisuutta Boltin ylivoiman kanssa. Miesurheilijan tekoja pidetään huippusuorituksen standardina, ja naisurheilijan häikäisevä suoritus representoidaan vain versiona siitä. Simone Biles on häikäisevä urheilija, joka ylsi Rion olympialaisissa sensaatiomaisiin suorituksiin. Häntä on kutsuttu myös yhdeksi kaikkien aikojen parhaista voimistelijoista. Simone Bilesin voimistelua nähneet urheilufanit lienevät yksimielisiä siitä, että Biles ansaitsee hehkutusta omana itsenään. Hänen suoritustensa arvoa ei nosta se, että häntä verrataan miesurheilijaan. Päinvastoin, kutsumalla Bilesiä ”voimistelun Usain Boltiksi” *Helsingin Sanomat* viestii, että Biles ei ole tarpeeksi arvokas omana itsenään. Olisi hyvin vaikeata kuvitella tilannetta, jossa miesurheilijan positiivisen suorituksen kuvailemiseen käytettäisiin vertausta naisurheilijaan. Alaotsikon vertaus miesurheilijaan ylläpitää ja vahvistaa sukupuolijärjestelmää, jossa miehet ja miehisenä pidetyt asiat ovat hierarkiassa korkeammalla kuin naiset ja naismaisina pidetyt asiat. Ylivoima nähdään miesmäisenä, jolloin naisurheilijan ylivoiman tekee ymmärrettäväksi se, että hänet representoidaan versiona miesurheilijasta.

Helsingin Sanomien urheilusivuilla julkaistiin 17.8.2016 otsikko: ”Neziri lupasi ostaa Brazilian paidan”. Juttu kertoo aitajuoksija Nooralotta Neziristä, joka oli edellisenä päivänä kilpaillut Rion olympialaisten 100 metrin aitajuoksun alkuerissä. ”Brazilian paidalla” viitataan ilmeisesti Brazilian miesten jalkapallomaajoukkueen pelipaitaan. Alaotsikko on: ”Riosta tuli jo kaksi hyvää muistoa: välieriin ja voitto Kallurista.” Tämän urheiluosion jutun pääotsikossa ei mainita, miten olympiaurheilija selviytyi kisasuorituksestaan. Vasta alaotsikosta selviää, että Neziri pääsi alkuerästään jatkoon. Myöhemmin jutusta ilmenee, että Nezirin jatkopaikka irtosi hienolla juoksulla.

Otsikolla ”Neziri lupasi ostaa Brazilian paidan” *Helsingin Sanomat* representoi Nezirin matkailijana. ”Brazilian paita” on ilmeinen viittaus matkamuistosta. Tämän nostamisella otsikkoon *Helsingin Sanomat* siirtää tehokkaasti huomion urheilevasta naisesta matkailevaan naiseen. Otsikolla *Helsingin Sanomat* antaa ymmärtää, että Brazilian paidan ostaminen on Nezirin tärkein toiminta olympialaisissa. Huolimatta siitä, että urheilija on juuri kilpaillut korkeimmalla mahdollisella tasolla ja suoriutunut juoksustaan kiitettävästi, *Helsingin Sanomat* korostaa pääotsikossa Nezirin ostoskäyttäytymistä.

Otsikolla, joka korostaa tulevan matkamuiston ostamista, *Helsingin Sanomat* vähättelee Nezirin urheilusuoritusta ja urheilijuutta ylipäänsä. Pääotsikko luo mielikuvaa siitä, ettei Nezirin urheilusuoritus ole tarpeeksi merkittävä ansaitakseen huomionpääotsikossa, johon liittyvän jutun aiheena on hänen kilpailunsa. Urheilu voidaan asettaa toissijaiseksi urheilusivujen jutussa, kun kyseessä on naisurheilija.

Perjantaina 23.9.2016 *Helsingin Sanomissa* julkaistiin otsikko ”Rikostutkijan rajumpi puoli”. Alaotsikosta selviää, kenestä juttu kertoo. Se on: ”Ilveksen hyökkääjä Sari Kärnä sai 25-vuotiaana herätyksen, joka nosti hänet Euroopan huipulle”. Pääotsikko rakentaa Kärnästä identiteetin rikostutkijuuden kautta. Kärnä on ensisijaisesti rikostutkija, ei

urheilija tai jääkiekkoilija. Vaikka ollaan urheilusivuilla, *Helsingin Sanomat* rakentaa Kärnän identiteettiä muun kuin urheilun kautta.

Se, että Kärnä kutsutaan rikostutkijaksi luo käsitystä siitä, että nainen ei ensisijaisesti voi olla urheilija. Otsikkoon kirjoitetulla ”rajummalla puolella” viitataan ilmeisesti jääkiekkoon. Kirjoittamalla ”rikostutkijan rajumpi puoli” annetaan ymmärtää, että jääkiekko on vain harrastus varsinaisen työn, rikostutkijuuden, ohella. Alaotsikon maininta siitä, että Kärnä on noussut ”Euroopan huipulle” viittaa siihen, että *Helsingin Sanomat* tunnistaa Kärnän olevan huippu-urheilija. Silti pääotsikossa puhutaan rikostutkijasta, ei jääkiekkoilijasta. Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen mukaan kielellä on ”sosiaalista todellisuutta rakentava luonne” (2009: 163). Kutsumalla huippujääkiekkoilijaa muuksi kuin urheilijaksi urheilusivujen jutussa, *Helsingin Sanomat* rakentaa sosiaalista todellisuutta, jossa nainen ei ole urheilija, vaan ensisijaisesti jotain muuta. Urheilusivuilla esiintyvä nainen harrastaa urheilua, mutta urheilusivuilla esiintyvät miehet representoidaan aina ammattiurheilijoina.

Maanantaina 15.8.2016 *Helsingin Sanomissa* julkaistiin juttu nyrkkeilijä Katie Taylorista. Pääotsikko on: ”Katie Taylor, horjuva mestari”. Alaotsikko on: ”Mira Potkonen kohtaa tänään olympiakehässä Katie Taylorin, maailman parhaan naisnyrkkeilijän, joka on tavannut Obaman, tehnyt maaleja jalkapallon kansainvälisissä otteluissa ja ollut voittamaton vuodesta 2011. Kunnes hän tänä keväänä hävisi.” Taylorin esittelyssä mainitaan Obaman tapaaminen yhtenä ensimmäisistä asioista. Tällä representaatiolla luodaan kuvaa, joka kertoo urheilijan olevan merkittävä osittain siksi, että on tavannut Barack Obaman. Kuvaillessaan ”maailman parasta naisnyrkkeilijää”, *Helsingin Sanomat* priorisoi Obaman tapaamista, jättäen urheilusuoritukset vähemmälle huomiolle. Tämä viestii siitä, ettei *Helsingin Sanomat* pidä Tayloria tarpeeksi kiinnostavana, vaan kokee tarpeelliseksi tehdä otsikkokokonaisuudesta

mielenkiintoisemman oloinen mainitsemalla Obaman, jolla ei ole mitään tekemistä tulevan ottelun kannalta.

Seuraavaksi siirryn analysoimaan otsikoita kategorioista ”neutraali uutisointi” ja ”innostunut/voimaannuttava uutisointi”. Osa tutkimusjaksoni aikana ilmestyneistä *Helsingin Sanomien* urheilusivun jutuista ovat tavalla tai toisella naisurheilua ja/tai naisurheilijoiden urheilijuutta trivialisoivia, ja näitä otsikoita olen analysoinut ylläolevissa kolmessa kategoriassa. Kuitenkin suurimman osan tutkimusjaksoni aikana ilmestyneistä jutuista jaottelin ryhmään ”neutraali uutisointi”. Tähän ryhmään lajittelin otsikkokokonaisuuksia, jotka esittävät naisten urheilua neutraalilla tavalla. Toisin sanoen, niissä tuodaan esille oleellinen, eli urheilusuoritus, mutta etäisellä, puolueettomalla sävyllä, joka ei ole erityisen innostunut. Viides ryhmä on ”voimaannuttava/innostunut uutisointi”, johon jaottelin otsikot, jotka kertovat naisurheilijasta innostuneella, voimaannuttavalla tai huomattavan positiivisella sävyllä. Analysoin esimerkkejä näistä kahdesta ryhmästä seuraavissa osioissa.

5.4. Neutraali uutisointi

Kategoriaan ”neutraali uutisointi” lajittelin ne uutisotsikot, jotka kuvailevat urheilijaa ja hänen suorituksiaan neutraalilla tavalla. Neutraalina urheilu-uutisen otsikkona pidän sellaista tekstiä, jossa urheilu on keskiössä, urheilijaa ei vähätellä, ja jossa ei käytetä sukupuolittuneita termejä kuten ”naisurheilija”. Näissä otsikoissa sävy on uutisotsikolle tyypillisesti etäinen, raportinomainen enemmän kuin tunteita herättävä. Suurin osa

tutkimusjakson aikana julkaistuista *Helsingin Sanomien* urheilusivujen artikkeleista kuuluu tähän kategoriaan. Kategoriassa ”neutraali uutisointi” on mukana uutisointia sekä urheilijoiden hyvistä että huonoista suorituksista. Urheilijan suorituksen kritisointi ei ole urheilijan vähättelyä, vaan hänen suorituksensa arvioimista. Oleellista on se, että otsikossa korostetaan urheilua. Seuraavaksi analysoin lyhyesti otsikoita, jotka lajittelin kategoriaan ”neutraali uutisointi”.

Maanantaina 8.8.2016 *Helsingin Sanomat* julkaisi uimari Jenna Laukkasesta kertovan urheilu-uutisen otsikolla: ”Vain kolmetoista sadasosaa erotti Laukkasen välieristä”. Otsikko viittaa Laukkasen suoritukseen Rion olympialaisissa, jossa hän kilpaili 100 metrin rintauinnin alkuerissä. Alaotsikko on: ”Suomen ennätyskään ei riittänyt jatkoon”. Kuten otsikkokokonaisuus kertoo, Laukkanen jäi välierien ulkopuolelle hyvin niukalla marginaalilla. Mainitsemalla Laukkasen saavuttaman Suomen ennätyksen, *Helsingin Sanomat* viestittää, että urheilija suoriutui uinnistaan mallikkaasti, vaikkei päässytäkään jatkoon. Luokittelin tämän otsikkokokonaisuuden neutraaliksi, sillä pääotsikossa ja alaotsikossa korostetaan urheilijan suoritusta. Lisäksi otsikkokokonaisuudessa ei viitata urheilijaan vähättelevin termein tai kutsuta urheilijaa naisurheilijaksi tai naisuimariksi. Korostamalla urheilusuoritusta otsikko luo tietoa urheilijasta urheilun kautta.

Torstaina *Helsingin Sanomissa* 18.8.2016 julkaistiin otsikko: ”Tynybekova pyöritti Ollin täysin sekaisin”. Otsikko viittaa painija Petra Ollin otteluun, jonka hän hävisi Aisilu Tynybekovaa vastaan Rion olympialaisissa. Tappio tarkoitti sitä, että Ollin kisat päättyivät ja mitalihaaveet kariutuivat. Pääotsikko kuvailee Ollin suoritusta rajuin sanoin. Tällä viitataan kuitenkin Ollin urheilusuoritukseen, ja siten kyseessä ei ole urheilijan vähättely, vaan urheilijan tekemän suorituksen arvioiminen. Urheilu-uutisessa urheilijan

suoritusta kuuluukin arvioida kriittisesti. Alaotsikko puolestaan on: ”Petra Ollin neljän vuoden työ valui hukkaan. Painija pettyi katkerasti.” ”Neljän vuoden työllä” viitataan vuosien valmistautumiseen olympialaisia varten. Petra Olli oli etukäteen ajateltuna yksi Suomen suurimmista mitalitoivoista Rion olympialaisissa, ja odotuksiin nähden Ollin suoritus oli äärimmäisen suuri pettymys.

Tiistaina 23.8.2016 *Helsingin Sanomissa* julkaistiin juttu jalkapallon naisten mestarien liigasta, johon PK-35 Vantaa osallistui. Sen pääotsikko on: ”Haavoittuva PK-35 kivikovaan testiin”. Haavoittuvuudella viitataan joukkueen kokemuksiin pistemenetyksiin sarjapeleissä sekä muutaman avainpelaajan poissaoloihin. ”Kivikovalla testillä” viitataan PK-35:n haastavaan karsintalohkoon, josta erityisesti norjalaisseura Avaldsnes tiedettiin kovaksi vastustajaksi. Alaotsikko on: ”Norjalaiset lennättävät Brasilian maajoukkueetopparin Riosta Myyrmäkeen”. Tällä viitataan Avaldsnesin Bruna Benitesiin, joka pelasi Rion olympialaisissa Brasilian paidassa. Otsikkokokonaisuus kertoo lukijalle oleellista tietoa PK-35 Vantaan tulevasta Mestarien liigan karsinnasta, eikä siinä kirjoiteta aiheesta sukupuolittunein termein. Otsikkokokonaisuudessa korostetaan urheilua, ja siinä kuvataan PK-35:n kohtaamaa haastetta neutraalilla tavalla.

Sunnuntaina 15.10.2016 Lotta Lepistö voitti ensimmäisenä suomalaisena henkilökohtaisen MM-mitalin maantiepyöräilyn aikuisten sarjoissa. Seuraavan päivän

Helsingin Sanomissa Lepistön MM-pronssi huomioidaan laajalla uutisella. Jutun pääotsikko on: ”Lepistö hyödynsi parasta asettaan”. ”Parhaalla aseella” viitataan Lepistön erinomaiseen kirikykyyn. Pääotsikon suhteen *Helsingin Sanomat* ottaa hyvin etäisen ja neutraalin kannan. Jaottelin otsikon kategoriaan ”neutraali uutisointi”, sillä siinä korostetaan urheilusuoritusta. Norman Fairclough’n (1997) ajatusta seuraten huomionarvoista on kuitenkin myös se, mitä tekstissä olisi voinut olla, mutta puuttuu. Tässä tapauksessa Lepistö ylsi huikeaan saavutukseen MM-mitalillaan, ja *Helsingin Sanomat* olisi voinut uutisoida historiallisen saavutuksen huomattavasti innokkaammin. *Helsingin Sanomat* valitsi kuitenkin pääotsikoksi melko innottoman tekstin.

Esirivillä lukee: ”Lotta Lepistö polki historiallisen MM-mitalin”, jota voi pitää voimaannuttavana ja innostuneena. Alaotsikko on: ”Maailmanmestaruus jäi puolen pyöränmitan päähän. ’Aikamoinen tason nosto on tullut.’” Lukijalle näkyvin osa otsikkokokonaisuudesta on kuitenkin pääotsikko, ja tässä tapauksessa urheilijan loistava saavutus on uutisoitu pääotsikon tasolla suorastaan tylsästi. Otsikkokokonaisuus ei suinkaan ole urheilijaa vähättelevä, mutta lauseen ”Lepistö hyödynsi parasta asettaan” ei kuvittelisi kuvailevan yhtä vuoden parhaimmista suomalaisista urheilusaavutuksista. Naisurheilijoita huomioidaan harvoin suurin otsikoin, ja usein niissä tapauksissa urheilija on saavuttanut merkittävän tuloksen. Kun näinkin huikea saavutus otsikoidaan etäisellä ja tylsällä tavalla, hukataan yksi oiva mahdollisuus erityisen innostavien merkitysten luomiseen. Esimerkiksi lause ’Lepistön huikea loppukiri toi MM-pronssin’ loisi huomattavasti innostuneemman ja jännittävemmän mielikuvan lukijalle kuin tämän jutun pääotsikko.

Yhteistä otsikoille, jotka jaottelin kategoriaan ”neutraali uutisointi”, on se, että urheilu on niissä pääosassa. Mukana on uutisointia sekä hyvistä että huonoista suorituksista, mutta

huomio on aina urheilusuorituksessa, ei ulkourheilullisissa asioissa. Ajoittain, kuten Lepistön otsikon tapauksessa, sanavalinnat saattavat olla hieman kuivia, mutta naisurheilijoiden trivialisointia ei tämän kategorian otsikoissa tapahdu. Cheryl Cookyn ja Michael Messnerin (2015) käyttämä termi ”kunnioittava uutisointi” sopii myös tämän kategorian otsikoiden kuvailemiseen. Tällä termillä Cooky ja Messner viittaavat urheilun ja/tai urheilusuoritusten korostamiseen ei-trivialisoivalla, tai kunnioittavalla, tavalla. Toisaalta heidän mukaan usein kunnioittavatkin representaatiot ovat kuivia verrattuna miesten urheilun jännittävään uutisointiin. Lepistön MM-pronssista kertovan jutun otsikkoa voisi kuvailla tällaiseksi kuivaksi, mutta kunnioittavaksi uutisoinniksi.

5.5. Innostunut/voimaannuttava uutisointi

Tutkimusjaksoni aikana käsittelemistäni *Helsingin Sanomien* urheilusivujen jutuista lajittelin kolme otsikkoa kategoriaan ”voimaannuttava ja/tai innostunut uutisointi”. Tähän ryhmään luokittelin ne otsikot, joissa urheilijasta syntyvä representaatio on erityisen positiivinen. Seuraavaksi analysoin nämä otsikot, joista yksi käsittelee nyrkkeilijä Mira Potkosta ja kaksi triathlonisti Kaisa Lehtosta.

Tiistaina 16.8.2016 *Helsingin Sanomat* julkaisi urheiluosionsa etusivulla otsikon: ”Potkonen iski tulisesti mitaleille”. Alaotsikko on: ”Härnäävä ottelutyyli ja painavat pommit kaatoivat maailman parhaan naisnyrkkeilijän Katie Taylorin. Mira Potkonen on Riossa vähintään pronssilla!” Edellisenä päivänä nyrkkeilijä Mira Potkonen oli voittanut ottelunsa irlantilaisesta Katie Tayloria vastaan ja varmistanut Suomen ensimmäisen olympiamitalin Rion olympialaisissa.

Otsikkokokonaisuudessa on monta tekijää, jotka tekevät siitä voimaannuttavan ja innostuneen. Pääotsikossa esiintyvällä adverbilla ”tulisesti” on tässä yhteydessä selkeästi positiivinen konnotaatio. Ilman sitä otsikko vaikuttaisi neutraalilta – se kertoisi mitä olisi tapahtunut, mutta ilman innostunutta sävyä. Sana ”tulisesti” luo räiskyvän tunteen otsikkoon, ja aiheuttaa voimakkaamman tunnereaktion lukijassa. Tällä pääotsikolla *Helsingin Sanomat* luo selkeästi positiivisen representaation Mira Potkosesta. Kielellisten valintojen seurauksena on representaation luominen Potkosesta urheilusankarina.

Alaotsikon viimeinen lause, ”Mira Potkonen on Riossa vähintään pronssilla!”, luo entistä innostuneempaa tunnetta otsikkokokonaisuuteen. Tutkimieni juttujen perusteella huutomerkkien käyttö *Helsingin Sanomien* urheilu-uutisten otsikoissa on erittäin harvinaista. Tässä tapauksessa tähän kielelliseen resurssiin on kuitenkin tukeuduttu, mikä vahvistaa innostunutta ja voimaannuttavaa representaatiota Mira Potkosesta. Tämä otsikkokokonaisuus on selkeästi innokkain naisurheilijaa koskeva teksti tutkimusjaksoni ajalta.

Toinen selkeästi positiivinen representaatio naisurheilijasta on luettavissa *Helsingin Sanomien* urheilusivuilta 29.8.2016. Edellisenä päivänä triathlonisti Kaisa Lehtonen oli voittanut Itävallassa järjestetyn puolimatkan triathlonkisan, joka toimi valmistautumisena lokakuussa kilpailtavaa kauden pääkilpailua varten. Esirivillä lukee: ”Kaisa Lehtoselle ylivoimainen voitto”. Pääotsikko on: ”’Taskuraketti’ Lehtonen kauhoi itseluottamusta”. Alaotsikko puolestaan on: ”’Kaikki tuntuu olevan hyvin paketissa’”. Jo esirivin viesti Lehtosen ylivoimaisesta voitosta on urheilijaa voimaannuttava. Pääotsikossa käytetty lempinimi ”taskuraketti” rakentaa lukijalle kuvaa Lehtosesta räjähtävänä kilpailijana. Otsikkokokonaisuuden rakentama representaatio Lehtosesta on selkeän positiivinen. Se tuo esille Lehtosen hienon urheilusuorituksen, eli kilpailun ylivoimaisen voiton, ja lisäksi viittaa itseluottamuksen keräämiseen kauden pääkilpailua varten. Tällainen representaatio luo mielikuvaa Lehtosesta kyvykkäänä urheilijana, jolla on potentiaalia tuoda menestystä Suomelle.

Lokakuussa *Helsingin Sanomissa* julkaistiin Kaisa Lehtosta käsittelevä kommentti otsikolla: ”Yksi vuoden parhaista urheilijoista” (HS 10.10.2016). Vaikka otsikko on lakoninen eikä erityisen innostunut, luokittelin sen tähän kategoriaan sen vuoksi, että kutsumalla Lehtosta yhdeksi ”vuoden parhaista urheilijoista” *Helsingin Sanomat* rakentaa selkeän positiivisia ja voimaannuttavia merkityksiä Kaisa Lehtosesta. Lisäksi toteamalla, että Lehtonen on ”yksi vuoden parhaista urheilijoista”, *Helsingin Sanomat* arvostaa Lehtosen saavutuksia yhtä korkealle kuin vuonna 2016 menestyneiden miesurheilijoiden. Tämä luo huomattavasti erilaisen mielikuvan kuin esimerkiksi lause ’yksi vuoden parhaista naisurheilijoista’ loisi Lehtosesta. Mediaurheilussa luodaan jatkuvasti merkityksiä urheilusta, ja aina käytettäessä termiä ”urheilija”, toimittaja rakentaa merkityksiä siitä, mitä sana tarkoittaa. Urheilijan normina on perinteisesti pidetty miestä, ja tämä mielikuva elää vahvasti edelleen. Puhumalla naisurheilijoista urheilijoina, toimittaja laajentaa termin merkitystä, ja kunnioittaa urheilijan, tässä tapauksessa Lehtosen, ammattia.

Yhteistä otsikoille, jotka lajittelin kategoriaan ”voimaannuttava/innostunut uutisointi”, on niiden rakentama tavanomaista positiivisempi kuva naisurheilijoista. Huomionarvoista on se, että kaikissa niissä herätetään merkityksiä menestyksen tuomisesta Suomelle. Mira Potkosta käsittelevä otsikko on näistä selkein esimerkki, sillä Potkonen oli juuri saavuttanut olympiamitalin. Useat tutkijat (esim. Bennington 1990, Hargreaves 2000, Tervo 2003) ovat tuoneet esille Olympialaisten ja muiden kansainvälisten urheilukilpailujen kansallista identiteettiä korostavan luonteen. Kansalliset symbolit kuten liput ja kansallislaulut ovat näkyvästi esillä kansainvälisissä urheilukilpailuissa. Erityisesti olympialaiset ovat maailmanlaajuisen näkyvyyden saavuttavavia tapahtumia, jossa urheilijoilla on mahdollisuus tuoda maalleen kansallista glooriaa. Olympiamitalista uutisoivassa *Helsingin Sanomien* urheiluotsikossa Mira Potkonen representoidaan sankarina, joka toi Suomelle sen ensimmäisen, ja lopulta ainoaksi jääneen, olympiamitalin Riossa.

Kaisa Lehtosta käsittelevät otsikot eivät tuota merkityksiä urheilijasta sankarina yhtä voimakkaasti kuin Potkosen tapauksessa. Niissä kuitenkin viitataan vahvasti menestymiseen kansainvälisissä kilpailuissa, mikä tuo Suomelle menestystä. Vaikuttaakin siltä, että *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla naisurheilija voi saada huomattavan positiivista näkyvyyttä siinä tapauksessa, että hän tuo, tai hänellä on potentiaalia tuoda, menestystä kansalleen.

5.6. Koonti naisurheilijoiden representaatioista

Ylläolevissa osioissa olen analysoinut *Helsingin Sanomien* tuottamia representaatioita naisurheilijoista. Kategorioihin ”naisurheilija perheenjäsenenä”, ”ulkonäön korostaminen otsikossa” ja ”muun ulkourheilullisen asian korostaminen otsikossa” lajittelin ne uutisotsikot, joissa korostetaan jotakin ulkourheilullista asiaa. Tulkitsen näihin ryhmiin kuuluvien otsikoiden vähättelevän naisurheilijoiden urheilujuutta. Otsikot, joissa ensisijaisesti nostetaan esille urheilijan perhesiteitä, ulkonäköä tai muuta ulkourheilullista asiaa vievät huomiota urheilulta ja vihjaavat, ettei *Helsingin Sanomat* pidä naisurheilijaa itsessään tai hänen suorituksiaan tarpeeksi merkittävänä korostaakseen niitä urheilusivujensa otsikoissa. Lisäksi ne viestittävät, että ensisijaisesti nainen ei voi

olla urheilija. Urheilu tulee arvojärjestyksessä toisena, äitiyden, vaimouden, tyttäryyden, ulkonäön tai matkamuistojen jälkeen.

Yhteistä otsikoille, jotka ryhmittelin kategorioihin ”neutraali uutisointi” ja ”voimaannuttava/innostunut uutisointi”, on se, että urheilu on niissä pääosassa. Huomionarvoista on, että reilun kolmen kuukauden tutkimusjakson aikana vain kahdesta naisurheilijasta kirjoitettiin erityisen innostuneita otsikoita. Norman Fairclough’n mukaan diskurssianalysissä se, mitä tekstistä puuttuu, on yhtä tärkeää kuin varsinainen sisältö (1997: 80). Ajatellen koko tutkimusjaksoani, *Helsingin Sanomien* urheilusivuilta usein puuttui innostunut uutisointi naisurheilijoista. Tilaisuuksia selkeän positiiviseen uutisointiin olisi ollut tarjolla huomattavasti enemmän kuin vain kahden urheilijan innostunut uutisointi antaa ymmärtää. Jo aikaisemmin olen maininnut Lotta Lepistön pyöräilyn MM-pronssin tylsähkön uutisoinnin. Lisäksi esimerkiksi Simone Bilesin häikäisevät suoritukset olympialaisissa tai suomalaisten pelaajien edustamien joukkueiden hienot esitykset naisten Mestarien Liigassa olisivat tarjonneet mahdollisuuden innostuneeseen uutisointiin, vain muutaman esimerkin mainitakseni.

Naisurheilijoille annetaan marginaalinen määrä palstatilaa *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla miesurheilijoihin verrattuna. Naisurheilijoiden ollessa harvoin esillä, ovat ne kerrat erityisen tärkeitä sen kannalta, minkälaista kuvaa naisten urheilusta luodaan. Suomen suurimpana sanomalehtenä *Helsingin Sanomilla* on asema tuottaa tietoa, joka välittyy suurelle osalle kansasta. Tutkimusjaksoni aikana naisurheilijoista tuotettiin monenlaisia representaatioita, joita olen analysoinut tässä luvussa. Määrällisesti suurin osa näistä representaatioista on neutraaleja. Kuitenkin *Helsingin Sanomien* urheilusivujen otsikoissa ulkourheilullisia asioita tuodaan esille systemaattisesti puhuttaessa naisurheilijoista. Tätä ei tapahdu miesurheilijoista kirjoitettaessa.

Sari Pietikäinen ja Anne Mäntynen kirjoittavat, että ”kieltä tutkimalla opitaan myös sitä ympäröivästä yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä ajasta ja paikasta” (2009: 13). Se, että maamme suurin sanomalehti toistuvasti korostaa ulkourheilullisia asioita kirjoittaessaan naisurheilijoista, kertoo jotain yhteiskunnastamme. Ajatus siitä, että naisurheilija ei ole

tarpeeksi kiinnostava urheilunsa vuoksi tuntuu olevan yleinen. Valitsemalla naisurheilijoita trivialisoivia otsikoita *Helsingin Sanomat* pitää yllä ja vahvistaa tätä mielikuvaa.

Kuten Pietikäinen ja Mäntynen kirjoittavat, ”representaatiot eivät ole suora esitys todellisuudesta, vaan niissä ikään kuin herätetään tiettyjä merkityksiä valittujen diskursiivisten resurssien avulla” (2009: 62). Se, miten representaatiot ”herättävät tiettyjä merkityksiä” konkretisoituu hyvin selkeästi tutkimalla naisurheilijoiden representaatioita. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* luoma representaatio Mira Potkosesta mitalin varmistuttua herättää hyvin erilaisia merkityksiä kuin *Helsingin Sanomien* luoma representaatio tennispelaaja Dominika Cibulkovasta. Molemmissa tapauksissa urheiluosion juttu kertoo urheilijan saavuttamasta menestyksestä, mutta otsikot rakentavat hyvin erilaisia merkityksiä käsittelemistään urheilijoista. Mira Potkonen representoidaan urheilusankarina, kun puolestaan Dominika Cibulkova representoidaan ensisijaisesti vaimona.

6. Lopuksi

Tutkielmassani olen tarkastellut, millä tavalla naisurheilijoita representoidaan *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Tutkimukseni osoittaa, että *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla naisten urheilusta kirjoitetaan määrällisesti marginaalisesti miesten urheiluun verrattuna. Laadullisessa mielessä tulokset ovat ristiriitaisia. Suurimman osan tutkimusjaksoni aikana julkaistuista naisurheilijoita käsittelevistä otsikoista tulkitsin neutraaleiksi, ja niissä tuodaan esille oleellinen, eli urheilu. Toisaalta aineistostani löytyy toistuvia esimerkkejä naisurheilijoiden trivialisoinnista ulkourheilullisten asioiden korostamisen kautta.

Tulokset ovat osittain linjassa tutkimushypoteesieni kanssa. Olympialaisten aikaa lukuun ottamatta, oletin naisurheilun olevan marginaalisesti esillä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla tutkimusjaksoni aikana. Tämä hypoteesi kävi toteen. Vuoden 2016 olympialaisten aikana olympialaisissa kilpailevat naisurheilijat olivat säännöllisesti ja näkyvästi esillä *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Muuna aikana ero miesten ja naisten urheilun näkyvyydellä oli erittäin suuri. Rion olympialaisten aikaa lukuun ottamatta, elo-, syys-, ja lokakuun aikana *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla julkaistiin 540 juttua. Näistä 409 (76%) käsittelee miesten urheilua ja 66 (12%) käsittelee naisten urheilua. Jäljelle jäävät 65 (12%) juttua käsittelevät muuta aihetta tai sisältävät miesten ja naisten urheilua.

Miesten urheilun määrällinen dominanssi *Helsingin Sanomien* urheilu-uutisoinnissa osoittaa, että kysymys naisurheilijoiden ”symbolisesta häivyttämisestä” on edelleen ajankohtainen. Mary Jo Kane ja Susan Greendorfer kirjoittivat yli 20 vuotta sitten, että naisurheilijoiden puutteellinen representointi valtamediassa saattaa johtaa naisurheilijoiden ”symboliseen häivyttämiseen” (1994: 34). *Helsingin Sanomien* toimesta naisten urheilua marginalisoidaan vähäisen näkyvyyden kautta. Miesten urheilun määrällisellä dominanssilla ja naisten urheilun marginalisoinnilla *Helsingin Sanomat* rakentaa ja vahvistaa käsitystä siitä, että urheilu on miesten toiminta-alue.

Yksi hypoteeseistani oli, että en uskonut törmääväni toistuvaan naisurheilijoiden trivialisointiin *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Tältä osin olin väärässä. Naisurheilijoiden urheilijuuden vähättelyä esiintyi yllättävän paljon tutkimusjakson aikana. Otsikot, jotka nostavat ensisijaiseksi asiaksi urheilijan perheenjäsenyyden, ulkonäön tai muun ulkourheilullisen seikan vievät tehokkaasti huomiota pois urheilusta. Suoranaista urheilusuoritusten vähättelyä tai pilkkaamista ei esiintynyt aineistossani, mikä viittaisi siihen, että Riitta Pirisen tutkimuksen ajankohtaan verrattuna on tapahtunut edistystä. Tältä osin tutkimukseni *Helsingin Sanomista* tuotti samankaltaisia tuloksia kuin esimerkiksi Cheryl Cookyn ja Michael Messnerin (2015) Yhdysvaltain television urheiluohjelmia käsittelevä tutkimus, jossa he toteavat naisurheilijoiden suorituksille naureskelun tai muun vastaavan epäkunnioittavan kohtelun olevan häviämässä urheiluohjelmista.

Tutkielmassani olen lajitellut analysoimani otsikot viiteen kategoriaan. Nämä kategoriat ovat: ”naisurheilija perheenjäsenenä”, ”naisurheilijan ulkonäön korostaminen”, ”muun ulkourheilullisen asian korostaminen”, ”neutraali uutisointi” ja ”innostunut/voimaannuttava uutisointi”. Kolme ensimmäistä ryhmää pitävät sisällään otsikoita, joissa korostetaan ulkourheilullisia seikkoja. Neutraaleissa otsikoissa urheilu on pääosassa, mutta uutisen sävy on uutisotsikolle tyypillisesti etäinen. Kategoriaan ”innostunut/voimaannuttava uutisointi” jaottelin ne otsikot, joissa naisurheilija representoidaan erityisen positiivisella tavalla. Tähän kategoriaan sisältyy vain kolme tutkimusjaksoni aikana julkaistua otsikkoa.

Ryhmät osoittavat, että tulokset naisurheilijoiden representaatioiden laadusta ovat ristiriitaisia. Määrällisesti suurin osa analysoimistani naisurheilijoiden representaatioista kuuluu kategoriaan ”neutraali uutisointi”. Tulkitsen tämän olevan positiivinen asia, sillä nämä otsikot tuottavat tietoa naisurheilijoista urheilijoina. Tämän kategorian otsikoissa puhutaan ensisijaisesti urheilusta, kuten urheilusivujen otsikoilta voisi odottaa. Kuitenkin osa tutkimistani otsikoista on naisurheilijoiden urheilijuutta trivialisoivia. Näitä otsikoita ilmestyi toistuvasti tutkimusjaksoni aikana, mikä viittaa systemaattiseen kaavaan. Tutkimukseni perusteella vaikuttaa siltä, että systemaattinen urheilun toiseuttaminen on hyväksyttävää *Helsingin Sanomissa*, kun kyseessä on naisurheilija.

Mitä merkitystä näillä tuloksilla on? Määrällisen analyysin tulokset puhuvat selkeää kieltä miesten urheilun näkyvyyden määrällisestä ylivoimasta naisten urheiluun verrattuna *Helsingin Sanomissa*. Medianäkyvyydellä on suora yhteys urheilijan mahdollisuuksiin urheilla ammattimaisesti. Merkittävä osa urheilun rahoituksesta tulee sponsoreilta, jotka tukevat urheiluseuroja ja yksilöurheilijoita. Medianäkyvyys vaikuttaa suoranaisesti sponsorituloihin, jotka puolestaan vaikuttavat käytettävissä oleviin resursseihin. Naisten urheilulla on käytettävissään huomattavasti vähemmän resursseja miesten urheiluun verrattuna. Tämä vaikuttaa muun muassa harjoitus- ja kilpailuolosuhteisiin sekä urheilijan tuloihin. Mikäli resurssit ovat olemattomia, urheilun ammattimainen harjoittaminen on käytännössä mahdotonta.

Tutkimusjaksoni aikana ilmestyneistä naisurheilijoita käsittelevistä jutuista merkittävä osa liittyi menestymiseen tai menestymismahdollisuuksiin tärkeissä kilpailuissa. Arkisesta naisten urheilusta kirjoitettiin tutkimusjaksoni aikana hyvin harvoin, kun puolestaan miesten urheilusta kirjoitettiin jatkuvasti, riippumatta menestyksestä ja siitä, kuinka tärkeä kilpailu oli kyseessä. Vaikuttaakin siltä, että naisurheilijat ovat *Helsingin Sanomien* mielestä arvokkaita silloin, kun he ovat menestyneet, tai heillä on mahdollisuus menestyä, tärkeissä kilpailuissa. Naisurheilijoiden arvostus on huomattavissa varsinkin silloin, kun urheilijan menestys tarkoittaa kansallisen gloorian saavuttamista. Puolestaan miesten urheilu on arvokasta arkipäiväisestäkin.

Naisten urheilun vähäistä näkyvyyttä mediassa puolustetaan usein argumentilla, ettei naisten urheilu ole tarpeeksi kiinnostavaa. Cheryl Cookyn (2016) sanojen mukaisesti media ei kuitenkaan pelkästään vastaa yleisön kysyntään, vaan myös tuottaa kysyntää tarjonnallaan. Yleisön on vaikea kiinnostua jostakin, mikä ei ole juuri koskaan esillä. Suomen suurimpana sanomalehtenä *Helsingin Sanomilla* on yhteiskunnallisesti merkittävä asema tiedon tuottajana. Naisurheilijoita marginalisoimalla *Helsingin Sanomat* luo mielikuvia siitä, ettei naisten urheilu ole merkittävää tai kiinnostavaa. Tilankäyttö urheilusivuilla on arvovalinta. Systemaattisella miesten urheilun näkyvyyden dominanssilla *Helsingin Sanomat* pitää yllä ja vahvistaa urheilun epätasa-arvoista asetelmaa.

Laadullisen analyysin tulokset kertovat siitä, että naisurheilijoita representoidaan monella tavalla. Lukijalle välittyvä kuva on ristiriitainen. Yhdessä otsikossa nainen on menestyvä urheilija, toisessa matkamuistoja ostava turisti. Tulkitsen otsikoiden, joissa toiseutetaan urheilua nostamalla ulkourheilullinen asia ensisijaiseksi, olevan vahingollisia naisurheilijoita kohtaan. Herättääkö uutisointi, jossa puhutaan urheilijan häistä tai kynsilakasta kiinnostusta urheilua kohtaan? Naisten urheilu kärsii jo valmiiksi arvostuksen puutteesta sekä katsojalukujen ja yleisön vähydestä. Otsikot, joissa herätetään merkityksiä muun kuin urheilun kautta tuskin innostavat urheilufaneja katsomoihin.

Tutkimustani on ohjannut teoria representaatioiden tietoa tuottavasta luonteesta ja median kyvystä vaikuttaa ihmisten mielikuviin. Väitän, että urheilusivuilla toistuvasti ilmestyvillä otsikoilla, joissa naisten harjoittamaa urheilua toiseutetaan ensisijaistamalla ulkonäköön, perheeseen tai muuhun ulkourheilulliseen asiaan liittyviä seikkoja, on todellisia, vahingollisia seurauksia. Väitän, että nämä representaatiot muokkaavat lukijoiden mielikuvia naisurheilijoista ja naisurheilusta negatiivisella tavalla, millä on konkreettisia seurauksia esimerkiksi yleisö- ja katsojamääriin. Negatiiviset seuraukset korostuvat, kun vastapainona ei ole juurikaan innostunutta uutisointia tai huomattavan positiivisia representaatioita naisurheilijoista.

Yksi feministisen urheilututkimuksen tavoitteista on ollut tuoda näkyväksi sitä, miten urheilussa tuotetaan miesten ensisijaisuutta ja naisten toissijaisuutta. Pro gradua varten tekemäni tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että *Helsingin Sanomissa* tuotetaan miesten ensisijaisuutta ja naisten toissijaisuutta urheilussa. Tämä tapahtuu yhtäältä miesten urheilun näkyvyyden määrällisellä dominanssilla naisten urheiluun verrattuna, mikä ilmenee päivittäin *Helsingin Sanomien* urheilusivuilla. Toisaalta urheilusivuilla systemaattisesti esiintyvät representaatiot naisurheilijoista, joissa korostetaan ulkourheilullisia asioita urheilun sijasta, vahvistavat edelleen miesten ensisijaisuutta ja naisten toissijaisuutta urheilussa.

Tutkimusmetodina käyttämäni diskurssianalyysi sopi hyvin tutkielmani tarkoituksia varten. Diskurssianalyysin menetelmiin tukeutuminen tarjosi eväät tarkastella ja analysoida, minkälaisia representaatioita naisurheilijoista *Helsingin Sanomat* tuottaa.

Diskurssianalyysin vahvuutena on tekstien tarkka analyysi ja niiden tuottamien merkitysten tarkastelu. Käyttämäni menetelmän rajoituksena on se, ettei tämän tutkimuksen laadullisia tuloksia voi yleistää koskemaan mediaurheilun yleistä tilaa. Täydellinen yleistettävyyys ei kuitenkaan kuulu diskurssianalyysin tavoitteisiin. Tämän takia diskurssianalyysi sopi oivasti tarkoituksiini, sillä tavoitteenani on ollut tutkia, minkälaisia merkityksiä *Helsingin Sanomat* tuottaa naisurheilijoista ja naisurheilusta naisurheilijoiden representaatioiden kautta.

Voiko tämän tutkimuksen tuottamia määrällisiä tuloksia yleistää? Kolmen kuukauden otos on riittävän laaja paljastamaan *Helsingin Sanomissa* esiintyviä vakiintuneita trendejä. Luvussa 4 analysoimani prosenttiluvut tuskin olisivat täysin samoja jollakin toisella otoksella, mutta uskoisin toiseen ajankohtaan sijoittuvan vastaavankokoisen aineiston tuottavan samankaltaisia tuloksia tutkittaessa *Helsingin Sanomien* urheilusivuja. Vaikka *Helsingin Sanomat* on yksi Suomen näkyvimmistä medioista, ei yhden sanomalehden perusteella voi vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä mediaurheilun yleisestä tilasta.

Tämän tutkielman rajallisuuden vuoksi tarve jatkotutkimukselle aiheeseen liittyen on suuri. Tutkielmani raapaisee pintaa mediaurheilun sukupuolittuneisuudesta, mutta käsittelee vain yhtä mediaa yhdestä, otsikoihin keskittyvästä, näkökulmasta. Tulevan tutkimuksen tehtävänä voisi olla mediaurheilun kattavampi tutkiminen sukupuolinäkökulmasta katsottuna. Paitsi muiden painettujen tekstien, myös television urheilu-ohjelmien, lehdissä esiintyvien kuvien ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvan mediaurheilun tutkiminen olisivat hedelmällisiä tutkimuskohteita.

7. Kirjallisuus

- Bartky, Sandra Lee. *Femininity and Domination: Studies in the Phenomenology of Oppression*. New York: Routledge, 1990.
- Bennington, Geoffrey. Postal Politics and the Institution of a Nation. Teoksessa Bhabha, Homi K. (toim.): *Nation and Narration*. Routledge, London. 121-137. 1990.
- Bernstein, Alina. Is it time for a victory lap? Changes in the media coverage of women in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 37, 415–428. 2002.
- Bordo, Susan. *Unbearable Weight: Feminism, Western Culture, and the Body*. Berkeley, CA: University of California Press, 1993.
- Bruce, Toni, Jorid Hovden, and Pirkko Markula. *Sportswomen At the Olympics: A Global Content Analysis of Newspaper Coverage*. Rotterdam: Sense, 2010.
- Butler, Judith, Tuija Pulkkinen, and Leena-Maija Rossi. *Hankala Sukupuoli: Feminismi Ja Identiteetin Kumous*. Helsinki: Gaudeamus, 2006.
- Cooky, Cheryl, Michael Messner, and Michela Musto. “It’s Dude Time!”: A Quarter Century of Excluding Women’s Sports in Televised News and Highlight Shows. *Communication & Sport* Vol. 3(3) 261-287. 2015.
- Cooky, Cheryl. The Female Athlete: Missing in Action. TEDxPurdueU.
<https://www.youtube.com/watch?v=MPS2YoXWMSs&t=772s>. 24.5.2016.
Haettu 10.04.2017.
- Creedon, Pamela J. *Women, Media and Sport: Challenging Gender Values*. Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1994.
- Eklund, Hannu. Miehet ovat urheilussa naisia parempia.
<http://www.hs.fi/mielipide/a1455509131109>. 16.2.2016. Haettu 10.04.2017.
- ESPN. U.S. women's team files wage-discrimination action vs. U.S. Soccer.
<http://www.espn.com/espnw/sports/article/15102506/women-national-team->

[files-wage-discrimination-action-vs-us-soccer-federation](#). 1.4.2016. Haettu 10.04.2017.

Fairclough, Norman, Virpi Blom, and Kaarina Hazard. *Miten Media Puhuu*. Tampere: Vastapaino, 1997.

Foucault, Michel, Markku Koivusalo, and Mika Määttänen. *Sanat Ja Asiat: Eräs Ihmistieteiden Arkeologia*. Helsinki: Gaudeamus, 2010.

Foucault, Michel, and Tapani Kilpeläinen. *Tiedon Arkeologia*. Tampere: Vastapaino, 2005

Gerbner, George and Larry Gross. Living with Television: The Violence Profile. *Journal of Communication*. Volume 26:2. 1976.

Hall, Stuart. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE Publications, 1997.

Hargreaves, Jennifer. *Heroines of Sport: The Politics of Difference and Identity*. London: Routledge, 2000.

Hargreaves, Jennifer. *Sporting Females: Critical Issues in the History and Sociology of Women's Sports*. London: Routledge, 1994.

Hargreaves, Jennifer and Eric Anderson. *Routledge Handbook of Sport, Gender and Sexuality*. London: Routledge, 2014.

Jokinen, Arja. *Diskurssianalyysi: Teoriat, Peruskäsitteet Ja Käyttö*. Tampere: Vastapaino, 2016

Kane, Mary Jo and Susan L. Greendorfer. "The Media's Role in Accommodating and Resisting Stereotyped Images of Women in Sport". Teoksessa Creedon, Pamela J. *Women, Media and Sport: Challenging Gender Values*. Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1994.

Kansallinen mediatutkimus. KMT 2016 lukijamäärät ja kokonaistavoittavuus. <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2017/03/KMT-2016-lukijamaarat.pdf>. (Ei päivystä) Haettu 10.04.2017.

- Karhunenpesä, Marika. *"Lydia Lykki Lujasti Hämeenlinnan Ladulla": Naisiin Ja Miehiin Viittaaminen Helsingin Sanomien Urheilu-uutisten Otsikoissa Vuosina 1950–2010*. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2012.
- MediaAuditFinland. Levikkitilasto 2016. <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2017/04/Levikkitilasto-2016.pdf>. Päivitetty 21.4.2017. Haettu 22.04.2017.
- MTV. Potkonen: Haluan voittaa. (Otsikkoa muutettu 16.8.2016, alkuperäinen: Äiti-Potkonen lyö Riossa naista) <http://www.mtv.fi/sport/rio2016/uutiset/artikkeli/aiti-potkonen-lyo-riossa-naista-haluan-voittaa/6021976>. 10.8.2016. Haettu 10.04.2017.
- Mäkelä, Anna, Liina Puustinen, and Iiris Ruoho. *Sukupuolishow: Johdatus Feministiseen Mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus, 2006.
- Pedersen, Paul, Warren Whisenant and Ray Schneider. Using a content analysis to examine the gendering of sports newspaper personnel and their coverage. *Journal of Sport Management*. Vol. 17 (4) 376-393. 2003.
- Phillips, Murray. *An illusory image: A report on the media coverage and portrayal of women's sport in Australia (1996)*. Canberra: Australian Sports Commission. 1997.
- Pietikäinen, Sari and Anne Mäntynen. *Kurssi Kohti Diskurssia*. Tampere: Vastapaino, 2009.
- Pirinen, Riitta. *Urheileva Nainen Lehtiteksteissä*. Tampere: Tampere University Press, 2006.
- Rossi, Leena-Maija. *Muuttuva Sukupuoli: Seksuaalisuuden, Luokan Ja Värin Poliitiikkaa*. [Helsinki]: Gaudeamus, 2015.
- Rossi, Leena-Maija. Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikkaa. Teoksessa Knuuttila, Tarja, and Aki Petteri Lehtinen (toim.). *Representaatio: Tiedon Kivijalasta Tieteiden Työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus, 2010.

Saaranen-Kauppinen, Anita ja Anna Puusniekka. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. 2006.

Seppänen, Janne and Esa Väliverronen. *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino, 2012.

Suoninen, Eero. Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa Jokinen, Arja. *Diskurssianalyysi Liikkeessä*. Tampere: Vastapaino, 1999.

Tervo, Mervi. *Geographies in the Making: Reflections On Sports, the Media, and National Identity in Finland*. Oulu: Department of Geography, University of Oulu : Geographical Society of Northern Finland, 2003.

The Atlantic. The Olympic Quote (That Should Be) Heard ‘Round the World. <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2016/08/the-olympic-quote-that-should-be-heard-round-the-world/495653/>. 12.8.2016. Haettu 10.04.2017.

The Guardian. England ‘can go back to being mothers, partners and daughters,’ says FA tweet. <https://www.theguardian.com/football/2015/jul/06/england-women-twitter-world-cup-mothers-partners-daughters>. 6.7.2015. Haettu 10.04.2017.

Tuchman, Gaye, James Benét and Arlene Kaplan Daniels. *Hearth and Home: Images of Women in the Mass Media*. New York: Oxford University Press, 1978.

YLE. "Menin tekemään työtäni, siitä tuli tasa-arvokysymys" – Jalkapalloasiantuntija Marianne Miettinen ihmettelee kohua. <http://yle.fi/uutiset/3-8966526>. 18.6.2016. Haettu 10.04.2017.

Aineistolähteet

1.8.2016-10.11.2016 *Helsingin Sanomien* urheilusivut

8. Liitteet

Liite 1. Taulukko elo- syys- ja lokakuun 2016 HS:n urheilusivuista

Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvasiset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvasiset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvasiset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut
Ma 1.8.	8	7	1	0	0	2	1	0	0	9	3
Ti 2.8.	3	2	2	1	1	0	2	1	0	6	2
Ke 3.8.	3	2	1	0	0	0	2	2	0	5	1
To 4.8.	3	2	0	2	2	0	3	1	1	8	1
Pe 5.8.	6	5	0	0	0	1	3	1	0	9	1
La 6.8.	6	4	4	2	2	0	4	2	0	12	4
Su 7.8.	2	2	4	2	2	1	5	4	0	9	5
Ma 8.8.	6	5	1	6	5	0	3	2	0	15	1
Ti 9.8.	3	2	3	5	4	2	4	3	1	12	6
Ke 10.8.	5	5	2	4	4	0	3	2	0	12	2
To 11.8.	7	6	0	4	4	2	1	0	0	12	2
Pe 12.8.	5	5	0	1	1	2	4	3	0	10	2
La 13.8.	6	5	0	2	2	1	3	2	1	11	2
Su 14.8.	4	4	3	3	2	1	2	1	0	9	4
Ma 15.8.	7	5	1	2	2	1	2	1	0	11	2
Ti 16.8.	6	6	3	3	1	0	3	2	0	12	3
Ke 17.8.	4	3	1	5	4	1	5	3	0	14	2
To 18.8.	6	3	0	6	5	0	4	3	0	16	0
Pe 19.8.	4	3	1	6	5	1	3	2	0	13	2
La 20.8.	6	5	1	2	2	1	3	2	1	11	3
Su 21.8.	5	5	3	1	1	1	2	1	1	8	5
Ma 22.8.	6	5	4	1	1	0	2	2	1	9	5
Ti 23.8.	2	2	0	1	1	0	4	4	0	7	0
Ke 24.8.	3	2	1	1	1	0	2	0	1	6	2
To 25.8.	6	4	0	0	0	0	2	1	1	8	1
Pe 26.8.	6	3	1	1	1	1	0	0	0	7	2
La 27.8.	5	5	3	1	0	0	1	1	0	7	3
Su 28.8.	6	4	1	3	2	2	0	0	0	9	3
Ma 29.8.	6	4	4	2	2	0	0	0	1	8	5
Ti 30.8.	3	2	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Ke 31.8.	6	4	1	1	1	0	0	0	1	7	2
To 1.9.	4	2	1	2	1	1	1	0	0	7	2
Pe 2.9.	3	2	2	0	0	0	3	2	0	6	2
La 3.9.	5	5	3	0	0	0	2	2	0	7	3
Su 4.9.	3	2	3	1	1	0	2	2	0	6	3
Ma 5.9.	7	5	1	0	0	1	2	1	0	9	2
Ti 6.9.	6	4	2	0	0	0	0	0	0	6	2
Ke 7.9.	2	2	2	0	0	1	3	3	0	5	3
To 8.9.	5	3	0	0	0	0	4	2	0	9	0
Pe 9.9.	5	4	2	1	0	0	0	0	0	6	2
La 10.9.	6	5	2	3	2	0	0	0	0	9	2
Su 11.9.	8	4	2	3	1	1	0	0	0	11	3
Ma 12.9.	5	4	2	4	2	1	1	1	1	10	4
Ti 13.9.	8	5	2	0	0	0	1	0	0	9	2
Ke 14.9.	6	4	2	0	0	0	0	0	0	6	2
To 15.9.	5	3	2	0	0	0	1	1	0	6	2
Pe 16.9.	4	4	3	0	0	0	1	1	0	5	3
La 17.9.	9	6	1	1	1	0	0	0	0	10	1
Su 18.9.	9	7	3	1	1	0	1	1	0	11	3
Ma 19.9.	8	6	0	1	1	0	1	0	0	10	0
Ti 20.9.	5	4	4	0	0	0	0	0	1	5	5
Ke 21.9.	6	6	0	0	0	1	1	1	0	7	1
To 22.9.	7	4	2	0	0	0	0	0	1	7	3
Pe 23.9.	3	3	1	3	3	1	0	0	1	6	3
La 24.9.	8	7	2	1	1	0	0	0	1	9	3
Su 25.9.	6	4	2	1	1	0	1	1	0	8	2
Ma 26.9.	6	5	1	1	1	0	0	0	1	7	2
Ti 27.9.	5	4	1	0	0	0	1	0	0	6	1
Ke 28.9.	3	2	1	2	1	0	2	1	0	7	1
To 29.9.	6	4	4	0	0	0	0	0	0	6	4
Pe 30.9.	7	6	2	0	0	0	0	0	0	7	2
La 1.10.	8	6	2	0	0	0	1	1	0	9	2
Su 2.10.	8	6	5	0	0	0	1	1	3	9	8
Ma 3.10.	5	3	3	1	1	0	3	2	0	9	3
Ti 4.10.	6	5	2	0	0	1	0	0	0	6	3
Ke 5.10.	6	5	2	0	0	1	0	0	0	6	3
To 6.10.	6	5	2	0	0	0	1	1	0	7	2
Pe 7.10.	6	4	2	0	0	0	2	2	0	8	3
La 8.10.	9	5	2	1	1	0	0	0	1	10	3
Su 9.10.	6	5	1	1	1	0	0	0	0	7	1
Ma 10.10.	6	4	1	2	1	1	1	1	0	9	2
Ti 11.10.	4	4	4	1	1	0	1	0	0	6	4
Ke 12.10.	6	3	0	1	1	0	0	0	0	7	0
To 13.10.	5	3	3	0	0	0	1	1	0	6	3
Pe 14.10.	6	4	2	3	2	0	1	1	0	10	2
La 15.10.	9	5	3	2	2	0	0	0	0	11	3
Su 16.10.	2	2	3	3	1	0	2	2	0	7	3
Ma 17.10.	4	3	2	2	2	0	0	0	1	6	3
Ti 18.10.	10	5	3	1	1	0	0	0	0	11	3
Ke 19.10.	5	5	0	2	2	0	1	0	0	8	0
To 20.10.	4	2	3	2	2	0	1	1	0	7	3
Pe 21.10.	6	4	3	2	1	0	0	0	0	8	3
La 22.10.	5	4	2	0	0	2	4	2	0	9	4
Su 23.10.	9	5	0	1	1	0	1	0	0	11	0
Ma 24.10.	7	4	3	1	0	0	1	1	0	9	3
Ti 25.10.	3	3	0	1	1	0	0	0	0	4	0
Ke 26.10.	4	2	1	1	1	1	0	0	2	5	4
To 27.10.	7	6	3	0	0	0	0	0	0	7	3
Pe 28.10.	3	3	3	2	2	0	1	0	0	6	3
La 29.10.	6	5	2	1	1	1	1	0	0	8	3
Su 30.10.	10	5	0	0	0	0	1	1	0	11	0
Ma 31.10.	3	3	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Yhteensä	508	375	171	124	100	34	128	84	23	760	228
Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuv. jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvasiset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvasiset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut

Liite 2. Taulukko elo- syys- ja lokakuun 2016 HS:n urheilusivuista, ilman Rion olympialaisten aikaa

Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuv. jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuv. jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuv. neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut
Ma 1.8.	8	7	1	0	0	2	1	0	0	9	3
Ti 2.8.	3	2	2	1	1	0	2	1	0	6	2
Ke 3.8.	3	2	1	0	0	0	2	2	0	5	1
Ke 24.8.	3	2	1	1	1	0	2	0	1	6	2
To 25.8.	6	4	0	0	0	0	2	1	1	8	1
Pe 26.8.	6	3	1	1	1	1	0	0	0	7	2
La 27.8.	5	5	3	1	0	0	1	1	0	7	3
Su 28.8.	6	4	1	3	2	2	0	0	0	9	3
Ma 29.8.	6	4	4	2	2	0	0	0	1	8	5
Ti 30.8.	3	2	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Ke 31.8.	6	4	1	1	1	0	0	0	1	7	2
To 1.9.	4	2	1	2	1	1	1	0	0	7	2
Pe 2.9.	3	2	2	0	0	0	3	2	0	6	2
La 3.9.	5	5	3	0	0	0	2	2	0	7	3
Su 4.9.	3	2	3	1	1	0	2	2	0	6	3
Ma 5.9.	7	5	1	0	0	1	2	1	0	9	2
Ti 6.9.	6	4	2	0	0	0	0	0	0	6	2
Ke 7.9.	2	2	2	0	0	1	3	3	0	5	3
To 8.9.	5	3	0	0	0	0	4	2	0	9	0
Pe 9.9.	5	4	2	1	0	0	0	0	0	6	2
La 10.9.	6	5	2	3	2	0	0	0	0	9	2
Su 11.9.	8	4	2	3	1	1	0	0	0	11	3
Ma 12.9.	5	4	2	4	2	1	1	1	1	10	4
Ti 13.9.	8	5	2	0	0	0	1	0	0	9	2
Ke 14.9.	6	4	2	0	0	0	0	0	0	6	2
To 15.9.	5	3	2	0	0	0	1	1	0	6	2
Pe 16.9.	4	4	3	0	0	0	1	1	0	5	3
La 17.9.	9	6	1	1	1	0	0	0	0	10	1
Su 18.9.	9	7	3	1	1	0	1	1	0	11	3
Ma 19.9.	8	6	0	1	1	0	1	0	0	10	0
Ti 20.9.	5	4	4	0	0	0	0	0	1	5	5
Ke 21.9.	6	6	0	0	0	1	1	1	0	7	1
To 22.9.	7	4	2	0	0	0	0	0	1	7	3
Pe 23.9.	3	3	1	3	3	1	0	0	1	6	3
La 24.9.	8	7	2	1	1	0	0	0	1	9	3
Su 25.9.	6	4	2	1	1	0	1	1	0	8	2
Ma 26.9.	6	5	1	1	1	0	0	0	1	7	2
Ti 27.9.	5	4	1	0	0	0	1	0	0	6	1
Ke 28.9.	3	2	1	2	1	0	2	1	0	7	1
To 29.9.	6	4	4	0	0	0	0	0	0	6	4
Pe 30.9.	7	6	2	0	0	0	0	0	0	7	2
La 1.10.	8	6	2	0	0	0	1	1	0	9	2
Su 2.10.	8	6	5	0	0	0	1	1	3	9	8
Ma 3.10.	5	3	3	1	1	0	3	2	0	9	3
Ti 4.10.	6	5	2	0	0	1	0	0	0	6	3
Ke 5.10.	6	5	2	0	0	1	0	0	0	6	3
To 6.10.	6	5	2	0	0	0	1	1	0	7	2
Pe 7.10.	6	4	2	0	0	0	2	2	0	8	3
La 8.10.	9	5	2	1	1	0	0	0	1	10	3
Su 9.10.	6	5	1	1	1	0	0	0	0	7	1
Ma 10.10.	6	4	1	2	1	1	1	1	0	9	2
Ti 11.10.	4	4	4	1	1	0	1	0	0	6	4
Ke 12.10.	6	3	0	1	1	0	0	0	0	7	0
To 13.10.	5	3	3	0	0	0	1	1	0	6	3
Pe 14.10.	6	4	2	3	2	0	1	1	0	10	2
La 15.10.	9	5	3	2	2	0	0	0	0	11	3
Su 16.10.	2	2	3	3	1	0	2	2	0	7	3
Ma 17.10.	4	3	2	2	2	0	0	0	1	6	3
Ti 18.10.	10	5	3	1	1	0	0	0	0	11	3
Ke 19.10.	5	5	0	2	2	0	1	0	0	8	0
To 20.10.	4	2	3	2	2	0	1	1	0	7	3
Pe 21.10.	6	4	3	2	1	0	0	0	0	8	3
La 22.10.	5	4	2	0	0	2	4	2	0	9	4
Su 23.10.	9	5	0	1	1	0	1	0	0	11	0
Ma 24.10.	7	4	3	1	0	0	1	1	0	9	3
Ti 25.10.	3	3	0	1	1	0	0	0	0	4	0
Ke 26.10.	4	2	1	1	1	1	0	0	2	5	4
To 27.10.	7	6	3	0	0	0	0	0	0	7	3
Pe 28.10.	3	3	3	2	2	0	1	0	0	6	3
La 29.10.	6	5	2	1	1	1	1	0	0	8	3
Su 30.10.	10	5	0	0	0	0	1	1	0	11	0
Ma 31.10.	3	3	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Yhteensä	409	293	140	66	50	19	65	43	17	540	176
Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuv. jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut

Liite 3. Taulukko elokuun 2016 HS:n urheilusivuista

Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut
Ma 1.8.	8	7	1	0	0	2	1	0	0	9	3
Ti 2.8.	3	2	2	1	1	0	2	1	0	6	2
Ke 3.8.	3	2	1	0	0	0	2	2	0	5	1
To 4.8.	3	2	0	2	2	0	3	1	1	8	1
Pe 5.8.	6	5	0	0	0	1	3	1	0	9	1
La 6.8.	6	4	4	2	2	0	4	2	0	12	4
Su 7.8.	2	2	4	2	2	1	5	4	0	9	5
Ma 8.8.	6	5	1	6	5	0	3	2	0	15	1
Ti 9.8.	3	2	3	5	4	2	4	3	1	12	6
Ke 10.8.	5	5	2	4	4	0	3	2	0	12	2
To 11.8.	7	6	0	4	4	2	1	0	0	12	2
Pe 12.8.	5	5	0	1	1	2	4	3	0	10	2
La 13.8.	6	5	0	2	2	1	3	2	1	11	2
Su 14.8.	4	4	3	3	2	1	2	1	0	9	4
Ma 15.8.	7	5	1	2	2	1	2	1	0	11	2
Ti 16.8.	6	6	3	3	1	0	3	2	0	12	3
Ke 17.8.	4	3	1	5	4	1	5	3	0	14	2
To 18.8.	6	3	0	6	5	0	4	3	0	16	0
Pe 19.8.	4	3	1	6	5	1	3	2	0	13	2
La 20.8.	6	5	1	2	2	1	3	2	1	11	3
Su 21.8.	5	5	3	1	1	1	2	1	1	8	5
Ma 22.8.	6	5	4	1	1	0	2	2	1	9	5
Ti 23.8.	2	2	0	1	1	0	4	4	0	7	0
Ke 24.8.	3	2	1	1	1	0	2	0	1	6	2
To 25.8.	6	4	0	0	0	0	2	1	1	8	1
Pe 26.8.	6	3	1	1	1	1	0	0	0	7	2
La 27.8.	5	5	3	1	0	0	1	1	0	7	3
Su 28.8.	6	4	1	3	2	2	0	0	0	9	3
Ma 29.8.	6	4	4	2	2	0	0	0	1	8	5
Ti 30.8.	3	2	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Ke 31.8.	6	4	1	1	1	0	0	0	1	7	2
Yhteensä	154	121	50	68	58	20	74	47	10	296	80
Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut

Liite 4. Taulukko Rion olympialaisten ajan HS:n urheilusivuista.

To 4.8.	2	2	0	2	2	0	3	1	1	7	1
Pe 5.8.	5	4	0	0	0	1	4	2	0	9	1
La 6.8.	6	4	3	2	2	0	4	2	1	12	4
Su 7.8.	2	2	4	2	2	1	5	4	0	9	5
Ma 8.8.	6	5	1	6	5	0	3	2	0	15	1
Ti 9.8.	3	2	3	5	4	2	4	3	1	12	6
Ke 10.8.	5	5	2	4	4	0	3	2	0	12	2
To 11.8.	7	6	0	4	4	2	1	0	0	12	2
Pe 12.8.	5	5	0	1	1	2	4	3	0	10	2
La 13.8.	6	5	0	2	2	0	3	2	2	11	2
Su 14.8.	4	4	3	3	2	1	2	1	0	9	4
Ma 15.8.	6	5	1	2	2	1	3	1	0	11	2
Ti 16.8.	5	5	3	3	1	0	3	2	0	11	3
Ke 17.8.	4	3	1	5	5	1	5	3	0	14	2
To 18.8.	6	3	0	6	5	0	4	3	0	16	0
Pe 19.8.	4	3	1	6	5	1	3	2	0	13	2
La 20.8.	6	5	1	2	2	1	3	2	1	11	3
Su 21.8.	5	5	3	1	1	1	2	1	1	8	5
Ma 22.8.	6	5	4	1	1	0	2	2	1	9	5
Ti 23.8.	2	2	0	1	1	0	4	4	0	7	0
Yhteensä	95	80	30	58	51	14	65	42	8	218	52
Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut

Liite 5. Taulukko elokuun 2016 HS:n urheilusivuista ilman Rion olympialaisten aikaa.

Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut
Ma 1.8.	8	7	1	0	0	2	1	0	0	9	3
Ti 2.8.	3	2	2	1	1	0	2	1	0	6	2
Ke 3.8.	3	2	1	0	0	0	2	2	0	5	1
Ke 24.8.	3	2	1	1	1	0	2	0	1	6	2
To 25.8.	6	4	0	0	0	0	2	1	1	8	1
Pe 26.8.	6	3	1	1	1	1	0	0	0	7	2
La 27.8.	5	5	3	1	0	0	1	1	0	7	3
Su 28.8.	6	4	1	3	2	2	0	0	0	9	3
Ma 29.8.	6	4	4	2	2	0	0	0	1	8	5
Ti 30.8.	3	2	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Ke 31.8.	6	4	1	1	1	0	0	0	1	7	2
Yhteensä	55	39	19	10	8	5	11	6	4	76	28

Liite 6. Taulukko syyskuun 2016 HS:n urheilusivuista.

Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut
To 1.9.	4	2	1	2	1	1	1	0	0	7	2
Pe 2.9.	3	2	2	0	0	0	3	2	0	6	2
La 3.9.	5	5	3	0	0	0	2	2	0	7	3
Su 4.9.	3	2	3	1	1	0	2	2	0	6	3
Ma 5.9.	7	5	1	0	0	1	2	1	0	9	2
Ti 6.9.	6	4	2	0	0	0	0	0	0	6	2
Ke 7.9.	2	2	2	0	0	1	3	3	0	5	3
To 8.9.	5	3	0	0	0	0	4	2	0	9	0
Pe 9.9.	5	4	2	1	0	0	0	0	0	6	2
La 10.9.	6	5	2	3	2	0	0	0	0	9	2
Su 11.9.	8	4	2	3	1	1	0	0	0	11	3
Ma 12.9.	5	4	2	4	2	1	1	1	1	10	4
Ti 13.9.	8	5	2	0	0	0	1	0	0	9	2
Ke 14.9.	6	4	2	0	0	0	0	0	0	6	2
To 15.9.	5	3	2	0	0	0	1	1	0	6	2
Pe 16.9.	4	4	3	0	0	0	1	1	0	5	3
La 17.9.	9	6	1	1	1	0	0	0	0	10	1
Su 18.9.	9	7	3	1	1	0	1	1	0	11	3
Ma 19.9.	8	6	0	1	1	0	1	0	0	10	0
Ti 20.9.	5	4	4	0	0	0	0	0	1	5	5
Ke 21.9.	6	6	0	0	0	1	1	1	0	7	1
To 22.9.	7	4	2	0	0	0	0	0	1	7	3
Pe 23.9.	3	3	1	3	3	1	0	0	1	6	3
La 24.9.	8	7	2	1	1	0	0	0	1	9	3
Su 25.9.	6	4	2	1	1	0	1	1	0	8	2
Ma 26.9.	6	5	1	1	1	0	0	0	1	7	2
Ti 27.9.	5	4	1	0	0	0	1	0	0	6	1
Ke 28.9.	3	2	1	2	1	0	2	1	0	7	1
To 29.9.	6	4	4	0	0	0	0	0	0	6	4
Pe 30.9.	7	6	2	0	0	0	0	0	0	7	2
Yhteensä	170	126	55	25	17	7	28	19	6	223	68
Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut

Liite 7. Taulukko lokakuun 2016 HS:n urheilusivuista.

Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut
La 1.10.	8	6	2	0	0	0	1	1	0	9	2
Su 2.10.	8	6	5	0	0	0	1	1	3	9	8
Ma 3.10.	5	3	3	1	1	0	3	2	0	9	3
Ti 4.10.	6	5	2	0	0	1	0	0	0	6	3
Ke 5.10.	6	5	2	0	0	1	0	0	0	6	3
To 6.10.	6	5	2	0	0	0	1	1	0	7	2
Pe 7.10.	6	4	2	0	0	0	2	2	0	8	3
La 8.10.	9	5	2	1	1	0	0	0	1	10	3
Su 9.10.	6	5	1	1	1	0	0	0	0	7	1
Ma 10.10.	6	4	1	2	1	1	1	1	0	9	2
Ti 11.10.	4	4	4	1	1	0	1	0	0	6	4
Ke 12.10.	6	3	0	1	1	0	0	0	0	7	0
To 13.10.	5	3	3	0	0	0	1	1	0	6	3
Pe 14.10.	6	4	2	3	2	0	1	1	0	10	2
La 15.10.	9	5	3	2	2	0	0	0	0	11	3
Su 16.10.	2	2	3	3	1	0	2	2	0	7	3
Ma 17.10.	4	3	2	2	2	0	0	0	1	6	3
Ti 18.10.	10	5	3	1	1	0	0	0	0	11	3
Ke 19.10.	5	5	0	2	2	0	1	0	0	8	0
To 20.10.	4	2	3	2	2	0	1	1	0	7	3
Pe 21.10.	6	4	3	2	1	0	0	0	0	8	3
La 22.10.	5	4	2	0	0	2	4	2	0	9	4
Su 23.10.	9	5	0	1	1	0	1	0	0	11	0
Ma 24.10.	7	4	3	1	0	0	1	1	0	9	3
Ti 25.10.	3	3	0	1	1	0	0	0	0	4	0
Ke 26.10.	4	2	1	1	1	1	0	0	2	5	4
To 27.10.	7	6	3	0	0	0	0	0	0	7	3
Pe 28.10.	3	3	3	2	2	0	1	0	0	6	3
La 29.10.	6	5	2	1	1	1	1	0	0	8	3
Su 30.10.	10	5	0	0	0	0	1	1	0	11	0
Ma 31.10.	3	3	4	0	0	0	1	1	0	4	4
Yhteensä	184	128	66	31	25	7	26	18	7	241	81
Päivämäärä	Jutut miehistä	Kuvalliset jutut miehistä	Lyhyet jutut miehistä	Jutut naisista	Kuvalliset jutut naisista	Lyhyet jutut naisista	Neutraalit/muut jutut	Kuvalliset neutraalit/muut	Lyhyet neutraalit/muut	Yhteensä jutut	Yhteensä lyhyet jutut

Liite 8. Taulukko HS:n urheiluosion etusivun jutuista elokuussa 2016.

Miehet	Naiset	Neutraali/Muu
1.8.	7.8.	2.8.
3.8.	9.8.	8.8.
4.8.	10.8.	12.8.
5.8.	11.8.	13.8.
6.8.	15.8.	19.8.
14.8.	16.8.	21.8.
20.8.	17.8.	23.8.
22.8.	18.8.	30.8.
24.8.	28.8.	Yhteensä 8
25.8.	Yhteensä 9	
26.8.		
27.8.		
29.8.		
31.8.		
Yhteensä 14		

Liite 9. Taulukko HS:n urheiluosion etusivun jutuista Rion olympialaisten aikana elokuussa 2016

Miehet	Naiset	Neutraali/Muu
4.8.	7.8.	8.8.
5.8.	9.8.	12.8.
6.8.	10.8.	13.8.
14.8.	11.8.	19.8.
20.8.	15.8.	21.8.
22.8.	16.8.	23.8.
	17.8.	
	18.8.	
Yhteensä 6	Yhteensä 8	Yhteensä 6

Liite 10. Taulukko HS:n urheiluosion etusivun jutuista syyskuussa 2016.

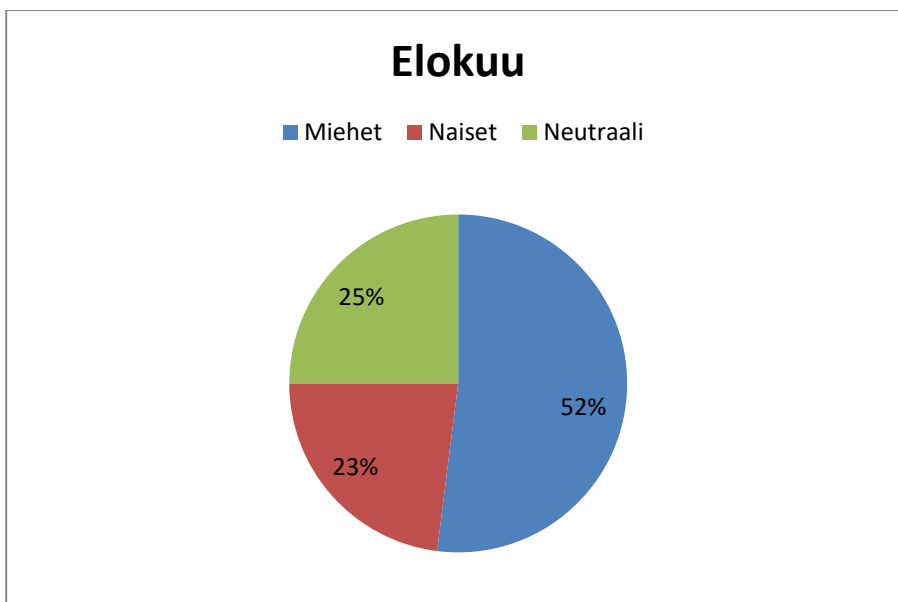
Miehet	Naiset	Neutraali/Muu
4.9.	1.9.	2.9.
5.9.	10.9.	3.9.
6.9.	23.9.	8.9.
7.9.	26.9.	25.9.
9.9.	Yhteensä 4	28.9.
11.9.		Yhteensä 5
12.9.		
13.9.		
14.9.		
15.9.		
16.9.		
17.9.		
18.9.		
19.9.		
20.9.		
21.9.		
22.9.		
23.9.		
27.9.		
29.9.		
30.9.		
Yhteensä 21		

Liite 11. Taulukko HS:n urheiluosion etusivun jutuista lokakuussa 2016

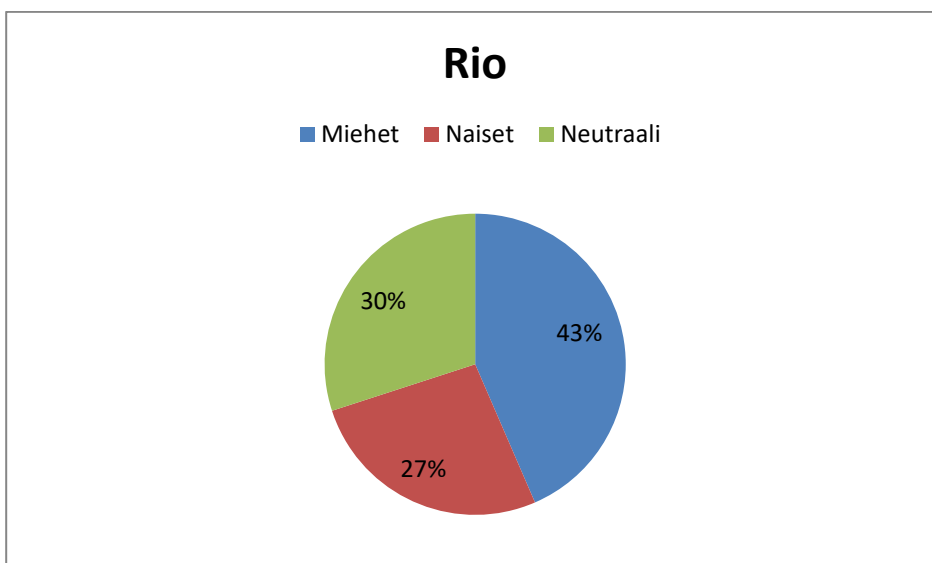
Miehet	Naiset	Neutraali/Muu
1.10.	14.10.	3.10.
2.10.	15.10.	22.10.
4.10.	16.10.	Yhteensä 2
5.10.	17.10.	
6.10.	20.10.	
7.10.	25.10.	
8.10.	26.10.	
9.10.	28.10.	
10.10.	29.10.	
11.10.	Yhteensä 9	
12.10.		
13.10.		
18.10.		
19.10.		
21.10.		
23.10.		
24.10.		
27.10.		
30.10.		
31.10.		
Yhteensä 20		

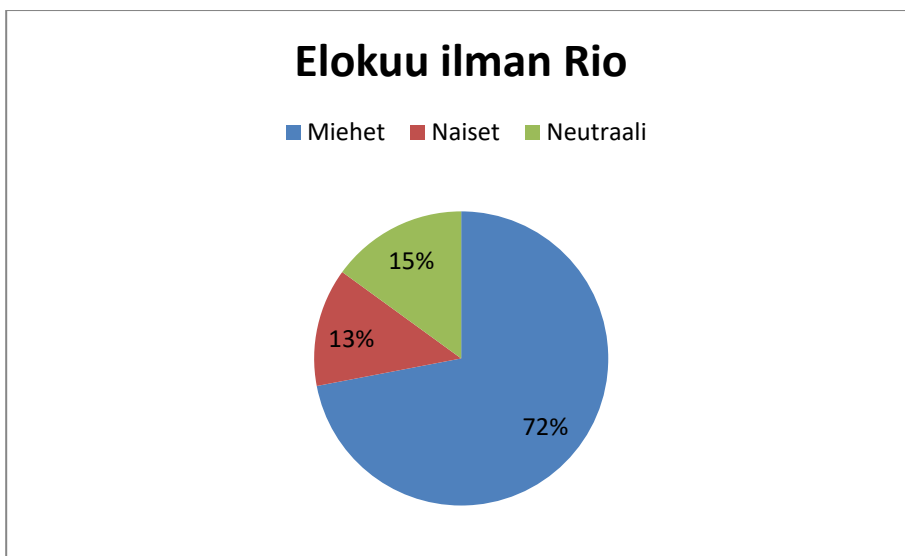
Liite 12. Kaavio elokuun 2016 HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista.

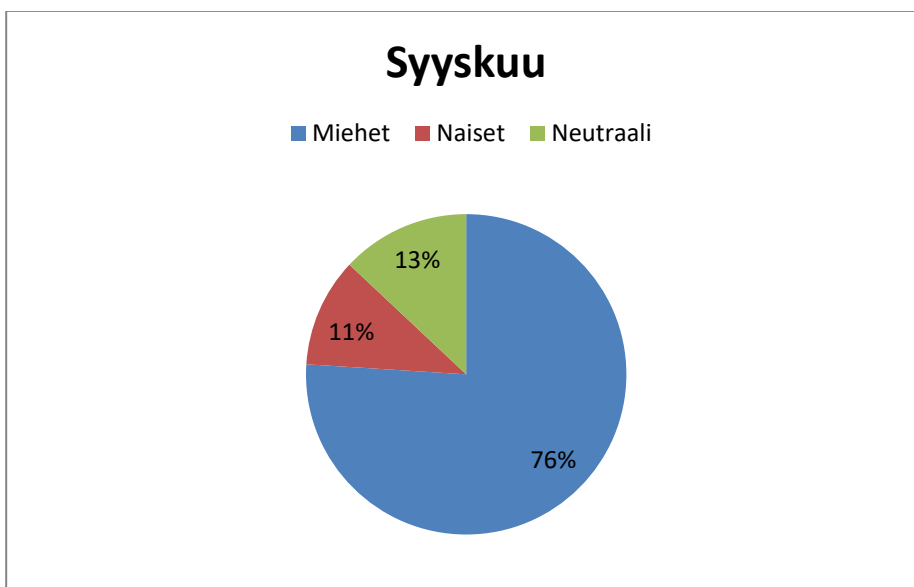
Liite 13. Kaavio Rion olympialaisten ajan HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista.

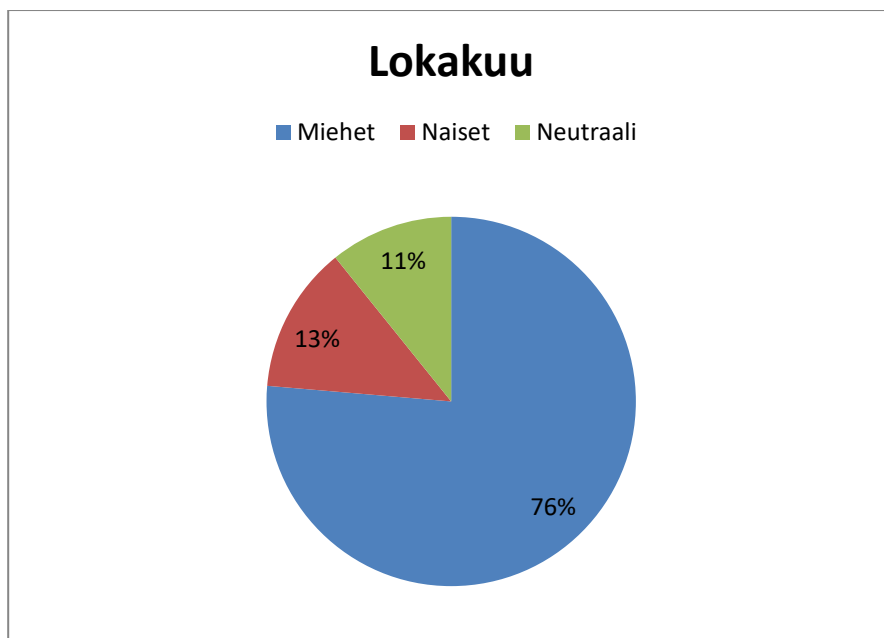
Liite 14. Kaavio elokuun 2016 HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista ilman Rion olympialaisten aikaa.

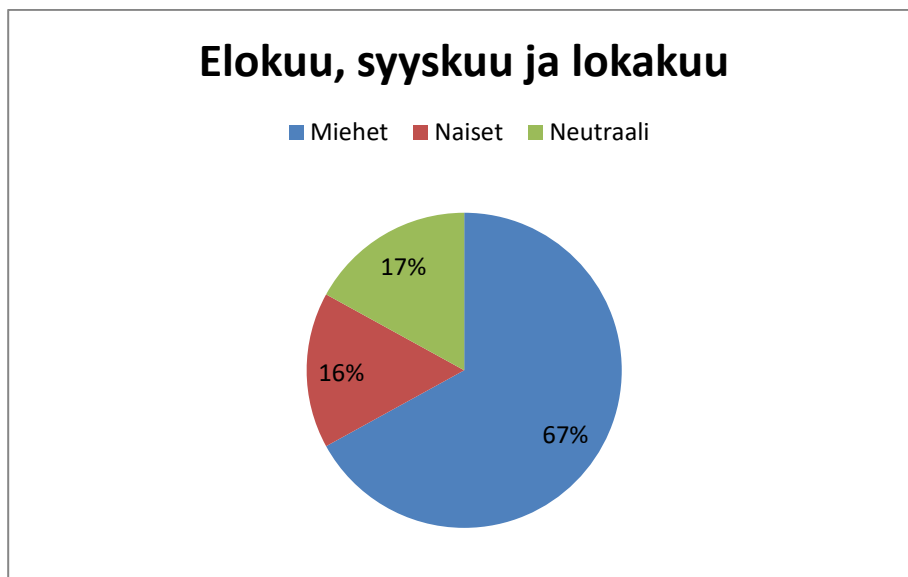
Liite 14. Kaavio syyskuun 2016 HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista.

Liite 15. Kaavio lokakuun 2016 HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista.

Liite 16. Kaavio elo-, syys- ja lokakuun 2016 HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista.

Liite 17. Kaavio elo-, syys- ja lokakuun 2016 HS:n urheilusivujen prosenttiosuuksista ilman Rion olympialaisten aikaa.

